

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Νικόλαος Μπεζαντάκος, *Καθηγητής του Παν/μίου Αθηνών*

Αμφιλόχιος Παπαθωμάς, *Επικ. Καθηγητής του Παν/μίου Αθηνών*

Ευαγγελία Λουτριανάκη, *Φιλολόγος Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπ/σης*

Βασίλειος Χαραλαμπάκος, *Φιλολόγος*

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Αλέξανδρος Κεσίσσογλου, *Αναπλ. Καθηγητής του Παν/μίου Ιωαννίνων*

Μαρίνα Δεδούλη, *Σχολ. Σύμβουλος*

Γεωργία Κατσαγάνη – Γιαννακοπούλου, *Φιλολόγος Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπ/σης*

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Δημήτριος Καλανδράνης, *Σκιτσογράφος*

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σπυρίδων Καράμπαλης, *Φιλολόγος*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Σωτήριος Γκλαβάς, *Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Σεβαστιανή Μακρή, *Ζωγράφος*

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα Εργασίας

Αποφ. 16158/6-11-06 και 75142/Γ6/11-7-07 ΥΠΕΠΘ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Νικόλαος Μπεζαντάκος
Αμφιλόχιος Παπαθωμάς
Ευαγγελία Λουτριανάκη
Βασίλειος Χαραλαμπάκος

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
Ελληνικά Γράμματα

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

**Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία
Πράξεων 2.2.1.α: «Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ Πρόεδρος του
Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και
παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με
βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Γυμνάσιο»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Αντώνιος Σ. Μπομπέτσης
Σύμβουλος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου
Γεώργιος Κ. Παληός
Σύμβουλος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου
Ιγνάτιος Ε. Χατζηευστρατίου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγ. Ινστιτ.

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό
Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.**

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

I. Παράλληλα κείμενα

Ενότητα 1

Το χελιδόνισμα της Ρόδου *Οι αρχαίες ρίζες της νεοελληνικής παράδοσης*

Δεν ταξιδεύουν μόνο οι λέξεις στον χρόνο αλλά και τα έθιμα. Παρατίθεται παρακάτω ένα δημώδες άσμα το οποίο τραγουδούσαν παιδιά, καθώς πήγαιναν από σπίτι σε σπίτι προαναγγέλλοντας τον ερχομό της άνοιξης και έπαιρναν γλυκίσματα. Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η επιβίωση αυτού του εθίμου στη νεότερη εποχή, καθώς και η ύπαρξη ανάλογων νεοελληνικών «χελιδονισμάτων». Να συγκρίνετε το αρχαίο άσμα με το νεοελληνικό τραγούδι από τη Θράκη, όπως το μεταφέρει ο Ν.Γ. Πολίτης:

ἦλθ' ἦλθε χελιδῶν
καλὰς ὥρας ἄγουσα,
καλοὺς ἐνιαυτοὺς,
ἐπὶ γαστέρα λευκά,
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.
παλάθαν σύ προκύκλει
ἐκ πίονος οἴκου
οἴνου τε δέπαστρον
τυροῦ τε κάνυστρον
καὶ πύρνα χελιδῶν
καὶ λεκιθίταν
οὐκ ἀπωθεῖται· πότερ' ἀπίωμες ἢ λαβώμεθα;
εἰ μὲν τι δώσεις· εἰ δε μή, οὐκ ἔασομες·
ἢ τάν θύραν φέρωμες ἢ τό ὑπέρθυρον

ἦ τάν γυναῖκα τάν ἔσω καθημέναν·
μικρά μὲν ἔστι, ῥαδίως νιν οἴσομες.
ἄν δὴ τι φέρῃς, μέγα δὴ τι φέροις·
ἄνοιγ' ἄνοιγε τάν θύραν χελιδόνι·
οὐ γάρ γέροντές ἐσμεν, ἀλλὰ παιδία.

Page, Poetae Melici Graeci απ. 848, 1-19

Ἦρθε, ἦρθε χελιδόνα
ἦρθε και ἄλλη μεληδόνα
κάθισε και λάλησε
και γλυκά κελάηδησε:
«Μάρτη, Μάρτη μου καλέ
και Φλεβάρη φοβερέ,
κι αν φλεβίσεις κι αν τσικνίσεις,
καλοκαίρι θα μυρίσεις.
Κι αν χιονίσεις κι αν κακίσεις,
πάλιν ἀνοιξη θ' ανθίσεις».
Συ καλή νοικοκυρά,
έμπα στο κελάρι σου,
δώσε και μιαν ορνιθίτσα
φέρε και μια κουλουρίτσα.

Μετάφραση

«Ἦλθε το χελιδόνι ἦλθε / φέρνει τις καλοκαιριές / και
χαρούμενες χρονιές, / κάτασπρη έχει την κοιλιά, μαύρη
την ουρά. / Ρίξε συκοπιταρίδα / από το αρχοντικό σου, /
φέρε κύπελλο κρασί / και κανίστρι με τυρί. / Και το
ξεροκόμματο, / μα και το αυγόψωμο / αγαπά το
χελιδόνι. Να του δίνουμε ἢ θα καλοχεριστούμε; / Αν μας
δώσεις - Αν μας αρνηθείς, ησυχία δε θα βρεις· / ἢ θα
αρπάξουμε την πόρτα ἢ τ' ανώφλι της / ἢ τη νοικοκυρά
που ναι μες στο σπίτι· / είναι μικροκαμωμένη, εύκολα
σηκώνεται. / Αν θα μας φιλοδώρησεις, να 'ναι κάτι που

αξίζει. / Άνοιγε, άνοιγε τη θύρα στα χελιδονάκια· / δεν είμαστε δα γέροι, είμαστε παιδιά».

(μτφρ. Μ.Ζ. Κοπιδάκης)

Η αξία της ελληνικής γλώσσας

«Μου δόθηκε, αγαπητοί φίλοι, να γράψω σε μια γλώσσα που μιλιέται μόνον από μερικά εκατομμύρια ανθρώπων. Παρ' όλα αυτά, μια γλώσσα που μιλιέται επί δυόμισι χιλιάδες χρόνια χωρίς διακοπή και μ' ελάχιστες διαφορές. Η παράλογη αυτή, φαινομενικά, διάσταση αντιστοιχεί και στην υλικοπνευματική οντότητα της χώρας μου. Που είναι μικρή σε έκταση χώρου και απέραντη σε έκταση χρόνου. Και το αναφέρω όχι διόλου για να υπερηφανευθώ, αλλά για να δείξω τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας ποιητής, όταν χρησιμοποιεί για τα πιο αγαπημένα πράγματα τις ίδιες λέξεις που χρησιμοποιούσαν μια Σαπφώ ή ένας Πίνδαρος [...]. Χωρίς να λησμονεί κανείς ότι στο μάκρος είκοσι πέντε αιώνων δεν υπήρξε ούτε ένας, επαναλαμβάνω ούτε ένας, που να μη γράφτηκε ποίηση στην ελληνική γλώσσα. Να τι είναι το μεγάλο βάρος παράδοσης που το όργανο αυτό σηκώνει. Το παρουσιάζει ανάγλυφα η νέα ελληνική ποίηση».

**Ο. Ελύτης, «Λόγος στην Ακαδημία της Στοκχόλμης»,
Έν λευκώ, Αθήνα 1992, σσ. 325-327**

Ερώτηση

Ποια άποψη εκφράζει ο συγγραφέας του παραπάνω αποσπάσματος; Να στηρίξετε την άποψη αυτή με στοιχεία που θα αντλήσετε από την Ενότητα.

Ενότητα 2

Σε αντίθεση με την εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαία ΑθENA, στην οποία ο πατέρας και η μητέρα φροντίζουν πρώτοι να δώσουν καλές βάσεις στο παιδί, στη Σπάρτη, όπως μας πληροφορεί ο Πλούταρχος στα παρακάτω αποσπάσματα, οι γονείς δεν μπορούσαν να μεγαλώνουν και να μορφώνουν τα παιδιά τους όπως ηθελαν, αφού, μόλις αυτά γίνονταν επτά ετών, ζούσαν σε ομάδες και μάθαιναν τόσα γράμματα όσα τους ήταν αναγκαία.

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Τούς δέ Σπαρτιατῶν παῖδας οὐκ ἐπὶ ὠνητοῖς οὐδέ μισθίοις ἐποίησατο παιδαγωγοῖς ὁ Λυκοῦργος, οὐδ' ἐξῆν ἐκάστῳ τρέφειν οὐδέ παιδεύειν ὡς ἐβούλετο τὸν υἱόν, ἀλλὰ πάντας εὐθύς ἑπταετείς γενομένους παραλαμβάνων αὐτὸς εἰς ἀγέλας κατελόχιζε, και συννόμους ποιῶν και συντρόφους μετ' ἀλλήλων εἶθιζε συμπαίζειν και συσχολάζειν.

Πλούταρχος, Λυκούργος 16.4-5

Γλωσσικά σχόλια

οὐκ ἐπὶ ὠνητοῖς οὐδέ μισθίοις ἐποίησατο παιδαγωγοῖς ὁ Λυκοῦργος	ο Λυκούργος δεν ὀρισε παιδαγωγούς αγορασμένους ἢ ἔμμισθους
οὐδ' ἐξῆν (οριστ. παρατ. ρ. ἔξεστι) ἐκάστῳ	οὔτε ἦταν δυνατό στον καθένα
εὐθύς ἑπταετείς γενομένους	αμέσως μόλις γίνονταν επτά ετών

παραλαμβάνων	αφού τα έπαιρνε
εἰς ἀγέλας κατελόχιζε	κατένεμε σε λόχους
συννόμους ποιῶν	κάνοντάς τους εταίρους (δηλ. συντρόφους)
μετ' ἀλλήλων	μεταξύ τους
εἰθιζε συμπαίζειν και συσχολάζειν	τα συνήθιζε να παίζουν μαζί και να περνούν τον καιρό τους ομαδικά

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Γράμματα μὲν οὖν ἔνεκα τῆς χρείας ἐμάνθανον· ἡ δ' ἄλλη πᾶσα παιδεία πρὸς τὸ ἄρχεσθαι καλῶς ἐγένετο καὶ καρτερεῖν πονοῦντα καὶ νικᾶν μαχόμενον. Διὸ καὶ τῆς ἡλικίας προερχομένης ἐπέτεινον αὐτῶν τὴν ἄσκησιν, ἐν χρῶ τε κείροντες καὶ βαδίζειν ἀνυποδήτους παίζειν τε γυμνοὺς ὡς τὰ πολλὰ συνεθίζοντες.

Πλούταρχος, Λυκούργος 16.6

Γλωσσικά σχόλια

ἔνεκα τῆς χρείας	ὅσα ηταν αναγκαία, ὅσα χρειάζονταν
πρὸς τὸ ἄρχεσθαι καλῶς ἐγένετο	εἶχε ως σκοπὸ να τους μάθει την υπακοη στους κυβερνῶντες
καρτερεῖν πονοῦντα	να ἔχουν υπομονη στους κόπους
νικᾶν μαχόμενον	να νικούν στις μάχες
διὸ καὶ τῆς ἡλικίας προερχομένης	γι' αυτό και ὅσο μεγάλωναν

έν χρῶ(ουσ. χρώς: το
δέρμα, η επιδερμίδα) τε
κείροντες
καί ὡς τὰ πολλὰ
συνεθίζοντες

και κουρεύοντάς τους
σύρριζα
και συνηθίζοντάς τους ως
επί το πλείστον να...

Ερωτήσεις

1. Ποια χαρακτηριστικά έχει η εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαία Σπάρτη;
2. Με βάση το απόσπασμα της Ενότητας, τα παραπάνω αποσπάσματα από τον Πλούταρχο, αλλά και τις γνώσεις σας από την αρχαία ιστορία, να συγκρίνετε την εκπαίδευση στην αρχαία Αθηνά και στην αρχαία Σπάρτη.

Ενότητα 3

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Στους παρακάτω στίχους ο Αριστοφάνης περιγράφει διάφορους επαγγελματίες οι οποίοι ξυπνούν με το λάλημα του πετεινού, για να πάνε στις δουλειές τους.

Οὔτω δ' ἴσχυέ τε καί μέγας ἦν τότε καί πολὺς, ὥστ' ἔτι καί νῦν ὑπὸ τῆς ῥώμης τῆς τότε ἐκείνης, ὅπταν μόνον ὄρθριον ἄση, ἀναπηδῶσιν πάντες ἐπ' ἔργον, χαλκῆς, κεραμῆς, σκυλοδέψαι, σκυτῆς, βαλανῆς, ἀλφिताμοιβοί, τورνευτολυρασπιδοπηγοί· οἱ δέ βαδίζουσ' ὑποδησάμενοι νύκτωρ.

Αριστοφάνης, Ὀρνιθες στ. 488-492
Μετάφραση

Μετάφραση

Και ήταν τότε (ο πετεινός) τόσο πανίσχυρος και μέγας και πολύς, ώστε, ακόμα και τώρα, από τη δύναμη του την τοτινή και μόνο που θα τραγουδήσει το πρωί αναπηδούν όλοι για δουλειά: χαλκιάδες, κανατάδες, ταμπάκηδες, παπουτσήδες, λουτράρηδες, αλευράδες, τορνευτολυρασπιδαρμοστάδες. Και άλλοι ποδένονται και περπατούν αξημέρωτα.

(μτφρ. Φ.Ι. Κακριδής)

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Ο Πλούταρχος στο παρακάτω απόσπασμα από τη βιογραφία του Περικλή αναφέρει ότι ο Περικλής επιθυμούσε να μετέχει στα αγαθά της πόλης κάθε Αθηναίος.

Ὅπου γάρ ὕλη μὲν ἦν λίθος, χαλκός, ἑλέφας, χρυσός, ἔβενος, κυπάρισσος, αἱ δὲ ταύτην ἐκπονοῦσαι καὶ κατεργαζόμεναι τέχναι τέκτονες, πλάσται, χαλκοτύποι, λιθουργοί, βαφεῖς χρυσοῦ, μαλακτῆρες ἑλέφαντος, ζωγράφοι, ποικιλταί, τορευταί, πομποί δὲ τούτων καὶ κομιστῆρες ἔμποροι καὶ ναῦται καὶ κυβερνηταὶ κατὰ θάλατταν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἀμαξοπηγοὶ καὶ ζευγοτρόφοι καὶ ἡνίοχοι καὶ καλωστρόφοι καὶ λινουργοὶ καὶ σκυτοτόμοι καὶ ὄδοποιοὶ καὶ μεταλλεῖς, ἐκάστη δὲ τέχνη, καθάπερ στρατηγός ἴδιον στράτευμα, τὸν θητικὸν ὄχλον καὶ ἰδιώτην συντεταγμένον εἶχεν, ὄργανον καὶ σῶμα τῆς ὑπηρεσίας γινόμενον, εἰς πάσαν ὡς ἔπος εἶπεῖν ἡλικίαν καὶ φύσιν αἱ χρεῖαι διένεμον καὶ διέσπειρον τὴν εὐπορίαν.

Πλούταρχος, Περικλής 12.6

Γλωσσικά σχόλια

ὅπου γὰρ ὕλη μὲν ἦν ἐλέφας	γιατί όπου το υλικό ήταν ελεφαντόδοντο
αἱ δὲ ταύτην ἐκπονοῦσαι καὶ κατεργαζόμεναι τέχναι	και οι τεχνίτες που κατεργάζονταν και επεξεργάζονταν το υλικό
τέκτονες πλάσται	ξυλουργοί ή οικοδόμοι οι τεχνίτες που επεξεργάζονται (πλάθουν) τον πηλό ή το κερι
χαλκοτύποι λιθουργοί	χαλκιάδες, χαλκουργοί λιθοξόοι, μαρμαράδες
μαλακτῆρες ἐλέφαντος	αυτοί που κατεργάζονται το ελεφαντόδοντο
ποικιλταί τορευταί	διακοσμητές τορνευτές, αυτοί που επεξεργάζονται ανάγλυφα έργα
πομποί δὲ τούτων και κομιστῆρες	εκείνοι οι οποίοι στέλνουν και προμηθεύουν, μεταφέρουν αυτά
κυβερνήται	κυβερνήτες πλοίων
ἀμαξοπηγοί	αμαξοποιοί
ζευγοτρόφοι	ζευγολάτες
καλωστρόφοι	κατασκευαστές σκοιनिών
σκυτοτόμοι	βυρσοδέψες, τσαγκάρηδες

ἐκάστη δὲ τέχνη	κάθε επάγγελμα
καθάπερ	ὅπως ακριβῶς
ἴδιον	το δικό του
τόν θητικὸν ὄχλον καὶ ιδιώτην	το πλήθος των μισθωτῶν και τους ανειδίκευτους
ὡς ἔπος εἶπεῖν	για να το πω ἔτσι
αἱ χρεῖαι	οι ἀνάγκες

Ερωτήσεις

1. Ποια επαγγέλματα αναφέρει ο Αριστοφάνης και ποια ο Πλούταρχος; Ποια από αυτά διατηρούνται ἔως τις μέρες μας;
2. Να εντοπίσετε ποια από τα επαγγέλματα που αναφέρονται στα παραπάνω αποσπάσματα απαντούν και στο κείμενο της Ενότητας.

Ενότητα 4

Ο Λουκιανός στο ἔργο του Ἀληθῆς Ἱστορία αναφέρει επίσης την περιπέτεια που είχαν αὐτός και οι σύντροφοί του στο νησί των Βουκεφάλων. Στο παρακάτω απόσπασμα περιγράφει πῶς τους συμπεριφέρθηκαν οι Βουκέφαλοι.

Ἐντεῦθεν ἡμᾶς ὑπεδέχετο πέλαγος προσηνές καὶ νῆσος οὐ μεγάλη, εὐπρόσιτος, συνοικουμένη· ἐνέμοντο δε αὐτὴν ἄνθρωποι ἄγριοι, Βουκέφαλοι, κέρατα ἔχοντες, οἷον παρ' ἡμῖν τὸν Μινώταυρον ἀναπλάττουσιν. Ἀποβάντες δε προήειμεν ὑδρευσόμενοι καὶ σιτία ληψόμενοι, εἴ ποθεν δυνηθείημεν· οὐκέτι γάρ εἶχομεν.

Καί ὕδωρ μέν αὐτόν πλησίον εὔρομεν, ἄλλο δέ οὐδέν ἐφαίνετο, πλήν μυκηθμός πολὺς οὐ πόρρωθεν ἠκούετο. Δόξαντες οὖν ἀγέλην εἶναι βοῶν, κατ' ὀλίγον προχωροῦντες ἐπέστημεν τοῖς ἀνθρώποις. Οἱ δέ ἰδόντες ἡμᾶς ἐδίωκον, καί τρεῖς μέν τῶν ἐταίρων λαμβάνουσιν, οἱ δέ λοιποὶ πρὸς τὴν θάλατταν καταφεύγομεν.

Λουκιανός, Αληθῆς Ιστορία 2.44

Γλωσσικά σχόλια

έντεῦθεν	ἐπειτα
προσηνές	ἤρεμο
εὐπρόσιτος	ευκολοπλησίαστος
συνοικουμένη	κατοικημένη
ἐνέμοντο	κατείχαν
οἶον	ὅπως
παρ' ἡμῖν	σ' εμάς
ἀναπλάττουσιν	φαντάζονται
ἀποβάντες	αφού αποβιβαστήκαμε
προήειμεν (οριστ. Παρατ. ρ. πρόειμι) καί σιτία ληψόμενοι	προχωρήσαμε, για να βρούμε νερό και τροφή
εἴ ποθεν δυνηθείημεν	αν από κάπου μπορούσαμε
οὐκέτι γὰρ εἶχομεν	γιατί δεν είχαμε πια
μυκηθμός	μουγκρητό
οὐ πόρρωθεν	ὄχι από μακριά (από κοντά)

δόξαντες οὖν	επειδή νομίσαμε, λοιπόν
βοῶν	βοδιών
ἐπέστημεν(οριστ. αορ. ρ. ἐφίσταμαι)	βρεθήκαμε κοντά, συναντήσαμε
τῶν ἐταίρων	από τους συντρόφους

Ερωτήσεις

1. Ποια χαρακτηριστικά είχαν οι Βουκέφαλοι και πώς αντιμετώπισαν τον αφηγητή και τους συντρόφους του;
2. Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, ο κοινός θεματικός άξονας ανάμεσα στο παραπάνω απόσπασμα και το κείμενο της Ενότητας;
3. Με βάση το κείμενο του Λουκιανού γνωρίζουμε πώς εξελίχθηκε η ιστορία: ο Λουκιανός και οι σύντροφοί του πήραν τα όπλα, κυνήγησαν με τη σειρά τους τους Βουκέφαλους, σκότωσαν πολλούς και αιχμαλώτισαν ζωντανούς δύο. Στη συνέχεια οι Βουκέφαλοι έστειλαν αντιπροσώπους ζητώντας πίσω τους δικούς τους και προσφέροντας για λύτρα πολλά τυριά, ξερά ψάρια, κρεμμύδια και τέσσερα ελάφια που είχαν τρία πόδια το καθένα. Ανακαλείτε στη μνήμη σας περιπτώσεις από τα ομηρικά έπη, όπου αντίστοιχα κάποιος δίνει λύτρα, για να πάρει πίσω ένα δικό του πρόσωπο;

Ενότητα 5

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Περικλής εκφράζει την άποψη ότι ήρθε ο καιρός η Αθήνα να αξιοποιήσει τον πλούτο της, για να κατασκευάσει δημόσια έργα που

θα φέρουν, πέρα από δόξα, ευπορία στους Αθηναίους, αφού θα δραστηριοποιήσουν όλους τους επαγγελματίες. Έτσι, όλοι θα έχουν εργασία και η πόλη θα έχει τη δύναμη να αναπτύσσεται και να συντηρείται μόνη της.

[...] Δειῖ δέ τῆς πόλεως κατεσκευασμένης ἰκανῶς τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς τὸν πόλεμον, εἰς ταῦτα τὴν εὐπορίαν τρέπειν αὐτῆς, ἀφ' ὧν δόξα μὲν γενομένων αἰδῖος, εὐπορία δὲ γινομένων ἐτοίμη παρέσται, παντοδαπῆς ἐργασίας φανείσης καὶ ποικίλων χρειῶν, αἱ πᾶσαν μὲν τέχνην ἐγείρουσαι, πᾶσαν δὲ χεῖρα κινουῦσαι, σχεδὸν ὅλην ποιούσιν ἐμμισθον τὴν πόλιν, ἐξ αὐτῆς ἅμα κοσμουμένην καὶ τρεφομένην.

Πλούταρχος, Περικλῆς 12.4

Γλωσσικά σχόλια

<p>δειῖ δέ τῆς πόλεως κατεσκευασμένης ἰκανῶς τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς τὸν πόλεμον, εἰς ταῦτα τὴν εὐπορίαν τρέπειν αὐτῆς, ἀφ' ὧν δόξα μὲν γενομένων αἰδῖος, εὐπορία δὲ γινομένων ἐτοίμη παρέσται, (οριστ. μέλλ. ρ. πάρειμι) παντοδαπῆς ἐργασίας φανείσης καὶ ποικίλων χρειῶν, αἱ πᾶσαν μὲν τέχνην ἐγείρουσαι, πᾶσαν δὲ χεῖρα κινουῦσαι</p>	<p>πρέπει η πόλη, αφού ετοίμασε σε ικανοποιητικό βαθμό τα απαραίτητα για τον πόλεμο, σε αυτά τα έργα να διοχετεύσει την ευπορία της (τον πλούτο της) τα οποία, αν γίνουν, θα χαρίσουν δόξα αθάνατη ενώ όσο θα γίνονται θα υπάρχει πραγματική ευημερία (πλούτος) αφού θα απαιτηθεί κάθε είδους εργασία και θα παραστεί κάθε είδους ανάγκη οι οποίες δραστηριοποιώντας κάθε επαγγελματία και κινητοποιώντας (δίνοντας απασχόληση σε) όλα τα χέρια</p>
---	---

**ἐξ αὐτῆς ἅμα
κοσμουμένην καί
τρεφομένην**

**και ταυτόχρονα να
αναπτύσσεται και να
συντηρείται από μόνη της**

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Ο Ισοκράτης στον λόγο του Περί ειρήνης προτρέπει τους Αθηναίους να εγκαταλείψουν την επεκτατική πολιτική και να περιοριστούν στα όρια του δικού τους κράτους. Ζώντας ειρηνικά και χωρίς πολέμους, οι Αθηναίοι θα γίνονται διαρκώς πλουσιότεροι, αφού θα έχουν απαλλαγεί από τις εισφορές για τον πόλεμο και θα αναπτυχθεί το εμπόριο.

Ἦν δέ τήν εἰρήνην ποιησώμεθα καί τοιοῦτους ἡμᾶς αὐτούς παράσχωμεν οἴους αἱ κοιναί συνθήκαι προστάττουσιν, μετά πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τήν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καί κινδύνων καί ταραχῆς εἰς ἣν νῦν πρός ἀλλήλους καθέσταμεν, καθ' ἑκάστην δέ τήν ἡμέραν πρός εὐπορίαν ἐπιδώσομεν, ἀναπεπαυμένοι μὲν τῶν εἰσφορῶν καί τῶν τριηραρχιῶν καί τῶν ἄλλων τῶν περί τόν πόλεμον λειτουργιῶν, ἀδεῶς δέ γεωργοῦντες καί τήν θάλατταν πλέοντες και ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες αἱ νῦν διά τόν πόλεμον ἐκλελοίπασιν. Ὀψόμεθα δέ τήν πόλιν διπλασίας μὲν ἢ νῦν τάς προσόδους λαμβάνουσαν, μεστήν δέ γιγνομένην ἐμπόρων καί ξένων και μετοίκων ὧν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν.

Ισοκράτης, Περί ειρήνης 20-21

Γλωσσικά σχόλια

**ἦν δέ τήν εἰρήνην | αν κάνουμε ειρήνη
ποιησώμεθα |**

<p>καί τοιοῦτους ἡμᾶς αὐτοὺς παράσχωμεν οἴους αἱ κοιναὶ συνθῆκαι προστάττουσιν</p>	<p>και αν έχουμε τέτοια συμπεριφορά όπως ορίζουν οι κοινές συνθηκες (αναφέρεται σε όσα είχαν οριστεί με την Ανταλκίδεια Ειρηνη που είχε συναφθεί το 387 π.Χ.)</p>
<p>εἰς ἣν νῦν πρὸς ἀλλήλους καθέσταμεν</p>	<p>στην οποία (κοινωνικη αναταραχη) έχουμε περιέλθει τώρα</p>
<p>πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν</p>	<p>θα αυξάνουμε τον πλούτο</p>
<p>ἀδεῶς αἷ... ἐκλελοίπασιν ὀψόμεθα</p>	<p>χωρίς φόβο οι οποίες έχουν εκλείψει θα δούμε</p>
<p>διπλασίας μὲν ἢ νῦν τὰς προσόδους λαμβάνουσα μεστήν δὲ γιγνομένην ῶν νῦν ἐρήμη καθέστηκεν (οριστ. παρακ. ρ. καθίσταμαι)</p>	<p>να έχει διπλάσια έσοδα από όσα εισπράττει τώρα και να είναι γεμάτη από από τους οποίους τώρα έχει ερημώσει</p>

Ερωτήσεις

1. Με βάση το πρώτο παράλληλο κείμενο, πώς μπορεί η Αθηνά να αυτοσυντηρηθεί κατά τον Περικλή;
2. Σύμφωνα με τον Ισοκράτη, πώς μπορεί η Αθηνά να διπλασιάσει τα έσοδά της;
3. Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, ο κοινός θεματικός άξονας που εντοπίζεται ανάμεσα στα παραπάνω αποσπάσματα και στο κείμενο της Ενότητας;

Ενότητα 6

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Μαντίθεος, γνωρίζοντας ότι ψέγεται για τα αριστοκρατικά του φρονήματα, όσο και για την εικόνα του, προσπαθεί να πείσει ότι δεν πρέπει να κρίνεται κανείς με βάση την εξωτερική του εμφάνιση αλλά με βάση τα έργα του. Η εξωτερική εμφάνιση αποτελεί απατηλό κριτήριο, αντίθετα τα έργα αναδεικνύουν την πραγματική φύση των ανθρώπων.

Καίτοι χρή τούς φιλοτίμως καί κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ, διὰ τοῦτο μισεῖν τά μὲν γάρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τούς ἰδιώτας οὔτε τό κοινόν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δέ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τους πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὣ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν πολλοί μὲν γάρ μικρόν διαλεγόμενοι καί κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν ἄτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δέ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλά κάγαθά ὑμᾶς εἶσιν εἰργασμένοι.

Λυσίας, Ὑπέρ Μαντιθέον 18-19

Γλωσσικά σχόλια

τούς φιλοτίμως καί κοσμίως πολιτευομένους	όσους πολιτεύονται με φιλοτιμία και σεμνότητα
εἴ τις κομᾶ (ρ. κομάω, κομῶ)	αν κάποιος αφηνει μακριά κόμη, αν έχει μακριά μαλλιά
τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων	που θέλουν να κινδυνεύουν (στη μάχη), να αγωνίζονται

ἀπ' ὄψεως	από την εξωτερική εμφάνιση
μικρὸν διαλεγόμενοι κοσμίως ἀμπεχόμενοι	αν και μιλούν λίγο, σεμνά αν και ντύνονται ευπρεπῶς (ἀμπέχω = περιβάλλω, καλύπτω, ντύνω)
ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες εἰσιν εἰργασμένοι	ἄλλοι ὅμως που τα παραμελοῦν αυτά ἔχουν κάνει, ἔχουν προσφέρει

Ερωτήσεις

1. Πώς πρέπει να κρίνουν οι άνθρωποι τους άλλους, κατά τη γνώμη του Μαντιθέου;
2. Ποια αναλογία μπορείτε να διακρίνετε ανάμεσα στο παραπάνω κείμενο και σε αυτό της Ενότητας;

Ενότητα 7

Ο Πλούταρχος, ο οποίος συνέγραψε τη βιογραφία του Αλεξάνδρου, παραθέτει δύο εκδοχές σχετικά με τη λύση του γόρδιου δεσμού.

Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ φασι, τῶν δεσμῶν τυφλὰς ἔχόντων τὰς ἀρχὰς καὶ δι' ἀλλήλων πολλὰκις σκολιοῖς ἐλιγμοῖς ὑποφερομένων τὸν Ἀλέξανδρον ἀμηχανοῦντα λῦσαι, διατεμεῖν τῇ μαχαίρᾳ τὸ σῦναμμα, καὶ πολλὰς ἐξ αὐτοῦ κοπέντος ἀρχὰς φανῆναι. Ἀριστόβουλος δὲ καὶ πάνυ λέγει αὐτῷ γενέσθαι τὴν λύσιν, ἐξελόντι τοῦ ῥυμοῦ τὸν

ἔστορα καλούμενον, ᾧ συνείχετο τό ζυγόδεσμον, εἶθ' οὕτως ὑφελκύσαντι τόν ζυγόν.

Πλούταρχος, Αλέξανδρος 18.3-4

Γλωσσικά σχόλια

φασί	ισχυρίζονται, λένε
τῶν δεσμῶν τυφλάς ἔχόντων τὰς ἀρχάς	επειδή δε φαίνονταν οι ἀκρες των σχοινιῶν επειδή
δι' ἀλλήλων πολλάκις σκολιοῖς ἐλιγμοῖς ὑποφερομένων	επειδή είχαν δεθεί με αλλεπάλληλους κόμπους
ἀμηχανοῦντα λῦσαι	επειδή δεν ἤξερε να τον λύσει (ἡ ἀμηχανία: ἔλλειψη μέσων ἢ πόρων)
τό σύναμμα	ο δεσμός
πάνυ	πολύ
ῥαδίαν	εύκολη
ἐξελόντι (μτχ. αορ. β' ρ. ἐξαιρέω ἐξαιρῶ) τοῦ ῥυμοῦ τόν ἔστορα	αφού αφαίρεσε από τον ἄ- ξονα (το τιμόνι) της ἀμαξας τον πάσσαλο
ᾧ συνείχετο τό ζυγόδεσμον	με τον οποίο συγκρατιόταν το ζυγόδεσμο (δηλ. ο ἰμά- ντας που συνδέει τον ζυγό, το ξύλο σε σχήμα σταυρού που βρίσκεται στο ἄκρο του τιμονιού, με τον ρυμό, το τιμόνι)
εἶθ' οὕτως	ἔπειτα, λοιπόν
ὑφελκύσαντι τόν ζυγόν	αφού ἔσυρε μακριά τον ζυγό

Ερώτηση

Ποιες εκδοχές καταγράφει ο Πλούταρχος σχετικά με τη λύση του γόρδιου δεσμού και ποια συμφωνεί με την άποψη του Αρριανού, όπως παρουσιάζεται στο κείμενο της Ενότητας;

Ενότητα 8

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Ο Λουκιανός στο έργο του **Περί παρασίτου** πραγματεύεται τον τύπο του παράσιτου, του ανθρώπου δηλαδή που προσκολλάται σε κάποιον πλούσιο, για να εξασφαλίσει το καθημερινό φαγητό του. Σε αυτό το έργο ο παράσιτος Σίμων προσπαθεί να αποδείξει ότι η παρασιτική είναι τέχνη, και μάλιστα ανώτερη από τη ρητορική και τη φιλοσοφία. Στο παρακάτω απόσπασμα εκφράζει την άποψη ότι οι παράσιτοι περιφρονούν τα χρήματα.

Καί ὁ μὲν παράσιτος οὕτως ἔχει πρὸς ἀργύριον ὡς οὐκ ἂν τις οὐδέ' πρὸς τὰς ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδας ἀμελῶς ἔχοι, καί οὐδέν αὐτῷ δοκεῖ διαφέρειν τό χρυσίον τοῦ πυρός.

Λουκιανός, **Περί παρασίτου, ότι τέχνη ἢ παρασιτική 52**

Γλωσσικά σχόλια

οὕτως ἔχει πρὸς ἀργύριον ὡς οὐκ ἂν τις οὐδέ' πρὸς τὰς ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδας ἀμελῶς ἔχοι	κρατά απέναντι στα χρήματα την ίδια στάση με κάποιον που θα αδιαφορούσε για τα χαλίκια του γιαλού
--	---

οὐδὲν αὐτῷ δοκεῖ | σε τίποτε δε διαφέρει γι'
διαφέρειν τὸ χρυσίον τοῦ | αὐτὸν το χρυσάφι ἀπὸ τα
πυρὸς | κάρβουνα

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Στον παρακάτω μύθο ο Αίσωπος περιγράφει τι έπαθε ο λύκος που κακολογούσε την αλεπού στο λιοντάρι.

Λέων γηράσας ένόσει κατακεκλιμένος έν άντρω.
Παρήσαν δ' έπισκεψόμενα τόν βασιλέα πλήν άλώπεκος
τάλλα τῶν ζῶων. Ὁ τοίνυν λύκος λαβόμενος εύκαιρίας
κατηγόρει παρά τῷ λέοντι τῆς άλώπεκος ἄτε δή παρ'
οὐδέν τιθεμένης τόν πάντων αὐτῶν κρατοῦντα καί διά
ταῦτα μηδ' εἰς έπίσκεψιν ἀφιγμένης. Έν τοσοῦτω δέ
παρῆν καί ἡ άλώπηξ καί τῶν τελευταίων ἡκροάσατο
τοῦ λύκου ῥημάτων. Ὁ μεν οὖν λέων κατ' αὐτῆς
έβρυχᾶτο. Ἡ δ' ἀπολογίας καιρόν αίτήσασα· καί τίς,
έφη, τῶν συνελθόντων τοσοῦτον ὠφέλησέν σε, ὅσον
έγώ πανταχόσε περινοστήσασα καί θεραπείαν ὑπέρ
σου παρ' ίατρῶν ζητήσασα καί μαθοῦσα; Τοῦ δέ
λέοντος εύθύς τήν θεραπείαν είπεῖν κελεύσαντος εκείνη
φησίν· εἰ λύκον ζῶντα έκδείρας τήν αὐτοῦ δοράν
θερμήν ἀμφιέση. Καί τοῦ λύκου κειμένου ἡ άλώπηξ
γελῶσα είπεν· οὔτως οὐ χρή τόν δεσπότην πρός
δυσμένειαν παρακινεῖν ἀλλά πρός εύμένειαν. Ὁ μῦθος
δηλοῖ, ὅτι ὁ καθ' έτέρου μηχανώμενος καθ' έαυτοῦ την
πάγην περιτρέπει.

Μύθος του Αισώπου

Γλωσσικά σχόλια

ένόσει κατακεκλιμένος	κειτόταν άρρωστος σε σπηλιά
παρήσαν δ' έπισκεψόμενα τόν βασιλέα	είχαν πάει να δουν τον βασιλιά
πλήν άλώπεκος τοίνυν	εκτός από την αλεπού λοιπόν
παρά τῷ λέοντι	στο λιοντάρι
άλώπεκος άτε δή παρ' ούδέν τιθεμένης τόν πάντων αύτῶν κρατοῦντα	επειδή τάχα δε δίνει δεκάρα για τον βασιλιά όλων των ζώων
διά ταῦτα μηδ' εἰς έπίσκεψιν άφιγμένης έν τοσοῦτῳ δέ παρήν	και γι' αυτό ούτε καν τον επισκέφθηκε
ήκροάσατο(οριστ.αορ. β' ρ άκροάμαι, άκροῶμαι)	άκουσε
τῶν τελευταίων ρήμάτων κατ' αύτῆς	τα τελευταία λόγια εναντίον της
άπολογίας καιρόν αἰτήσασα	αφού ζήτησε την ευκαιρία να απολογηθεί
έφη	είπε
τῶν συνελθόντων	από αυτούς που μαζεύτη- καν
πανταχόσε περινοστήσα- σα (μτχ. αορ. ρ. περινο- στέω, περινοστώ)	που πήγα σε όλα τα μέρη

κελεύσαντος	αφού διέταξε
φησίν	λέει
ἐκδείρας	αφού γδάρεις
τὴν αὐτοῦ δорάν	το δέρμα του, το τομάρι του
εἰ... ἀμφιέση (ρ. ἀμφιέννυμαι)	αν φορέσεις
δηλοῖ	δηλώνει, φανερώνει, διδάσκει
ὁ καθ' ἑτέρου μηχανώμενος καθ' ἑαυτοῦ τὴν πάγην περιτρέπει	ὅποιος σχεδιάζει κακά εναντίον ἄλλου πέφτει ο ἴδιος στὴν παγίδα

Ερωτήσεις

1. Ποια χαρακτηριστικά έχει ο παράσιτος σύμφωνα με το πρώτο απόσπασμα;
2. Ποια παγίδα έστησε ο λύκος στὴν αλεπού στὸν μύθο του Αισώπου και ποια κατάληξη είχε ο λύκος;
3. Ποια, κατά τὴ γνώμη σας, είναι τα κοινά σημεία ανάμεσα στο κείμενο τῆς Ενότητας και το δεύτερο παράλληλο κείμενο;

Ενότητα 9

Στο παρακάτω απόσπασμα αποτυπώνεται ἡ αξία τῆς υστεροφημίας για τους πεσόντες στο πεδίο τῆς μάχης.

Καί γάρ τοι ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἱ μνήμαι, ζηλωταί δέ ὑπό πάντων ἀνθρώπων αἱ τιμαί· οἱ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δέ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν

ἀρετήν. Και γάρ τοι θάπτονται δημοσία, καί ἀγῶνες
τίθενται ἔπ' αὐτοῖς ῥώμης καί σοφίας καί πλούτου, ὡς
ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτηκότας ταῖς
αὐταῖς τιμαῖς καί τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν
αὐτοὺς καί μακαρίζω τοῦ θανάτου καί ζηλῶ [...]

Λυσίας, Επιτάφιος 79-81

Γλωσσικά σχόλια

τοι	βέβαια, λοιπόν
ἀγήρατοι	αγέραστες, αθάνατες
ζηλωταί	αξιοθαύμαστες, αξιοζηλευτες
ὡς ἀξίους ὄντας τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τετελευτη- κότας (μτχ. παρακ. ρ. τελευτάω, -ῶ)	επειδὴ το ἀξίζουν αυτοί που ἔχουν σκοτωθεῖ στον πόλεμο
ταῖς αὐταῖς τιμαῖς καί τοὺς ἀθανάτους τιμᾶσθαι	να τιμώνται με τις ίδιες τιμές που τιμούνται και οι αθάνατοι (θεοί)
μακαρίζω	θεωρῶ κάποιον ευτυχῆ

Ερώτηση

Τι κερδίζουν όσοι πέφτουν ηρωικά στο πεδίο της μάχης, σύμφωνα με το παραπάνω απόσπασμα;

Ενότητα 10

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Στο παρακάτω απόσπασμα αναφέρονται οι αναγκαίες προϋποθέσεις ώστε να υπάρξει πραγματική φιλία μεταξύ δύο ανθρώπων.

Ἄλλ' ἢ φιλία στάσιμόν τι ζητεῖ καί βέβαιον ἦθος καί ἀμετάπτωτον ἐν μιᾷ χώρᾳ καί συνηθείᾳ· διό καί σπάνιον καί δυσεύρετόν ἐστι φίλος βέβαιος.

Πλούταρχος, Περί πολυφιλίας 97b 6-9

Γλωσσικά σχόλια

στάσιμον	σταθερό
βέβαιον	αμετακίνητο, σίγουρο
ἦθος	χαρακτήρας
ἀμετάπτωτον	αμετάβλητο
ἐν μιᾷ χώρᾳ καί συνηθείᾳ	στην ίδια θέση και στην ίδια στενή σχέση

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Στο παρακάτω απόσπασμα εξετάζεται αν ένας ευτυχισμένος και αυτάρκης άνθρωπος έχει ανάγκη από φίλους ή όχι.

Ἀμφισβητεῖται δέ καί περί τόν εὐδαίμονα, εἰ δεήσεται φίλων ἢ μή. Οὐθέν γάρ φασι δεῖν φίλων τοῖς μακαρίοις

καί αὐτάρκεσιν· ὑπάρχειν γάρ αὐτοῖς τάγαθά· αὐτάρκεις οὖν ὄντας οὐδενός προσδεῖσθαι, τόν δέ φίλον, ἕτερον αὐτόν ὄντα, πορίζειν ἅ δι' αὐτοῦ ἀδυνατεῖ.

Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια 11691)

Γλωσσικά σχόλια

ἀμφισβητεῖται	υπάρχει διαφωνία
περί τόν εὐδαίμονα	σχετικά με τον ευτυχισμένο
εἰ δεήσεται	αν έχει ανάγκη, χρειάζεται
οὐθέν γάρ φασι δεῖν φίλων τοῖς μακαρίοις καί αὐτάρκεσιν	ισχυρίζονται δηλαδή κάποιοι ότι δε χρειάζονται φίλους οι ευτυχισμένοι και οι αυτάρκεις
αὐτάρκεις οὖν ὄντας	επειδή, λοιπόν, είναι αυτάρκεις
οὐδενός προσδεῖσθαι ἕτερον αὐτόν ὄντα	δε χρειάζονται κανέναν επειδή είναι διαφορετικό άτομο
πορίζειν ἅ δι' αὐτοῦ ἀδυνατεῖ	εξασφαλίζει αυτά τα οποία ο καθένας μόνος του δεν μπορεί να προμηθευτεί

Τρίτο παράλληλο κείμενο

Σε αυτό το απόσπασμα εκφράζεται η άποψη ότι η φιλία είναι αναγκαία στη ζωή του ανθρώπου και σαφώς προτιμότερη από όλα τα αγαθά.

Μετά δέ ταῦτα περί φιλίας ἔποιτ' ἄν διελθεῖν ἔστι γάρ ἀρετή τις ἢ μετ' ἀρετῆς, ἔτι δ' ἀναγκαιότατον εἰς τόν βίον. Ἄνευ γάρ φίλων οὐδείς ἔλοιτ' ἄν ζῆν, ἔχων τὰ λοιπά ἀγαθὰ πάντα· καί γάρ πλουτοῦσι καί ἀρχάς καί δυναστείας κεκτημένοις δοκεῖ φίλων μάλιστ' εἶναι χρεία.

Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια 1155α

Γλωσσικά σχόλια

ἔποιτ' ἄν (δυν. ευκτ. ενεστ. ρ. ἔπομαι) διελθεῖν	θα μπορούσαμε στη συνέχεια να συζητήσουμε
ἔστι γάρ ἀρετή τις ἢ μετ' ἀρετῆς	γιατί (η φιλία) είναι είδος αρετής ή συνυφασμένη με αυτή
οὐδείς ἔλοιτ' ἄν (δυν. ευκτ. αορ. β' ρ. αἰρέομαι, -οῦμαι) ζῆν	κανείς δε θα προτιμούσε να ζει
ἔχων τὰ λοιπά ἀγαθὰ πάντα	ακόμα κι αν κατέχει όλα τα υπόλοιπα αγαθά
καί γάρ πλουτοῦσι καί ἀρχάς καί δυναστείας κεκτημένοις δοκεῖ φίλων μάλιστ' εἶναι χρεία	γιατί και οι πλούσιοι και αυτοί που έχουν απόκτησει αξιώματα και εξουσία θεωρούν ότι είναι πάρα πολύ μεγάλη ανάγκη να έχουν φίλους

Ερωτήσεις

- 1. Κάτω από ποιες προϋποθέσεις μπορεί να ανθήσει μια σωστή φιλία, σύμφωνα με το πρώτο απόσπασμα;**

2. Να σχολιάσετε την πρώτη περίοδο του δεύτερου παράλληλου κειμένου και να διατυπώσετε την προσωπική σας γνώμη.
3. Πώς δικαιολογεί ο Αριστοτέλης (βλ. τρίτο παράλληλο κείμενο) την άποψη ότι η φιλία είναι **ἀναγκαιότατον εἰς τὸν βίον**;
4. Να εντοπίσετε κοινά θεματικά στοιχεία στο κείμενο της Ενότητας και στα παράλληλα κείμενα.

Ενότητα 11

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Πλούταρχος περιγράφει πόσο δύσκολο ήταν να χαλιναγωγήσει κάποιος ένα άλογο άγριο σαν τον Βουκεφάλα. Ο μόνος που τα κατάφερε ήταν ο Αλέξανδρος, γεμίζοντας έτσι χαρά και υπερηφάνεια τον πατέρα του Φίλιππο.

Προσδραμῶν (Ἀλέξανδρος) τῷ ἵππῳ καὶ παραλαβῶν τὴν ἡνίαν, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον, ὡς ἔοικεν ἐννοήσας ὅτι τὴν σκιάν προπίπτουσιν καὶ σαλευομένην ὀρῶν πρὸ αὐτοῦ διαταράττοιο. [...] Ὡς δ' ἔώρα τὸν ἵππον ἀφεικότα τὴν ἀπειλήν, ὀργῶντα δὲ πρὸς τὸν δρόμον, ἀφείξ ἑδίωκεν, ἤδη φωνῆ θρασυτέρα καὶ ποδὸς κρούσει χρώμενος. Τῶν δὲ περὶ τὸν Φίλιππον ἦν ἀγωνία καὶ σιγὴ τό πρῶτον· ὡς δὲ κάμψας ὑπέστρεψεν ὀρθῶς σοβαρὸς καὶ γεγηθῶς, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνηλάλαξαν, ὁ δὲ πατήρ καὶ δακρυῦσαί τι λέγεται πρὸς τὴν χαράν, καὶ καταβάντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν φιλήσας, ὦ παῖ, φάναι, ζῆτει σεαντῶ βασιλείαν ἴσην· Μακεδονία γάρ σ' οὐ χωρεῖ.

Πλούταρχος, Αλέξανδρος 6.5-8

Γλωσσικά σχόλια

προσδραμών (μτχ. αορ. β´ ρ. προστρέχω)	αφού έτρεξε προς
τήν ήνιαν	το χαλινάρι
έπέστρεψε προς τόν ήλιον	γύρισε προς τον ηλιο
ώς έοικεν έννοήσας	αφού αντιληφθηκε, καθώς φαίνεται
ότι τήν σκιάν προπίπτουσιν και σαλευομένην όρων πρό αύτου διαταράττοιτο	ότι (το άλογο) ταραζόταν, επειδη έβλεπε μπροστά του τη σκιά που έπεφτε και κινούνταν
άφεικότα (μτχ. παρακ. ρ. άφίημι) τήν άπειλήν	να έχει απαλλαχθεί από την απειλή
όργωντα δε	και να ορμά
άφείς (μτχ. αορ. ρ. άφίημι)	αφού το άφησε
φωνή θρασυτέρα και ποδός κρούσει χρώμενος	φωνάζοντας αποφασιστικά και χτυπώντας το πόδι
δέ περί τόν Φίλιππον	αυτοί που ηταν με τον Φίλιππο
ώς δέ κάμψας υπέστρεψεν όρθως	όταν όμως πηρε στροφή και επέστρεψε όρθιος πάνω στο άλογο
σοβαρός και γεγηθώς	περηφανος (με θριαμβευτικό ύφος) και χαρούμενος
άνηλάλαξαν(οριστ. αορ. ρ. άναλαλάζω)	κραύγασαν δυνατά

φάναι(απαρ. ενεστ. ρ. φημί) | ότι είπε
σεαυτῷ | για τον εαυτό σου

Ερωτήσεις

1. Πώς κατάφερε ο Αλέξανδρος να δαμάσει τον Βουκεφάλα, σύμφωνα με το παραπάνω απόσπασμα; Πώς θα χαρακτηρίζατε τον Αλέξανδρο με βάση όσα διαβάσατε;
2. Ποια συμβουλή έδωσε ο Φίλιππος στον γιο του; Την ακολούθησε ο Αλέξανδρος;

Ενότητα 12

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Στράβων παραθέτει το σχόλιο του Ποσειδωνίου (φιλόσοφος του 2ου/1ου αιώνα π.Χ. από την Απάμεια της Συρίας) σχετικά με την Ατλαντίδα.

Πρός ὃ καί τό τοῦ Πλάτωνος εὔ παρατίθησιν, ὅτι ἐνδέχεται καί μή πλάσμα εἶναι τό περί τῆς νήσον τῆς Ἀτλαντίδος, περί ἧς ἐκεῖνος ἱστορῆσαι Σόλωνά φησι πεπυσμένον παρά τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ὡς ὑπάρχουσα ποτε ἀφανισθεῖη, τό μέγεθος οὐκ ἐλάττων ἡπεῖρον.

Στράβων, Γεωγραφικά 2.3.6

Γλωσσικά σχόλια

πρός ὃ καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος εὖ παρατίθησιν	σε σχέση με αυτό ορθώς παραθέτει και την εκδοχή του Πλάτωνα
πλάσμα	πλαστή ιστορία
περί ἧς	για την οποία
φησὶ	ισχυρίζεται
πεπυσμένον (μτχ. παρακ. ρ. πυνθάνομαι)	αφού την είχε πληροφορηθεί
ὡς ὑπάρχουσα ποτε ἀφανισθῆι	ὅτι, ενώ υπήρχε κάποτε, εξαφανίστηκε
τὸ μέγεθος οὐκ ἐλάττων ἡπείρον	στο μέγεθος όχι μικρότερη από ἡπειρο

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Στο παρακάτω απόσπασμα γίνεται αναφορά στον πόλεμο που είχε διεξαχθεί πολύ παλιά ανάμεσα σε εκείνους που κατοικούσαν έξω από τις Ηράκλειες στήλες και εκείνους που κατοικούσαν εντός. Στον πόλεμο αυτόν έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο οι βασιλιάδες της νήσου Ατλαντίδας.

Πάντων δὴ πρῶτον μνησθῶμεν ὅτι τὸ κεφάλαιον ἦν ἑνακισχίλια ἔτη, ἀφ' οὗ γεγονώς ἐμηνύθη πόλεμος τοῖς θ' ὑπὲρ Ἡρακλείας στήλας ἔξω κατοικοῦσιν καὶ τοῖς ἐντός πᾶσιν· ὃν δεῖ νῦν διαπεραίνειν. Τῶν μὲν οὖν ἦδε ἡ πόλις ἄρξασα και πάντα τόν πόλεμον διαπολεμήσασα ἐλέγετο, τῶν δ' οἱ τῆς Ἀτλαντίδος

νήσον βασιλῆς, ἦν δὴ Λιβύης καὶ Ἀσίας μείζω νῆσον οὕσαν ἔφαμεν εἶναι ποτε, νῦν δὲ ὑπὸ σεισμῶν δῦσαν ἄπορον πηλὸν τοῖς ἐνθένδε ἐκπλέουσιν ἐπὶ τό πᾶν πέλαγος, ὥστε μηκέτι πορεύεσθαι, κωλυτὴν παρασχεῖν.

Πλάτων, Κριτίας 108ε-109α

Γλωσσικά σχόλια

πάντων δὴ πρῶτον μνησθῶμεν(υποτ. παθ. αορ. α' ρ. μιμνήσκομαι)	πρώτα απ' όλα βέβαια ας θυμηθούμε
ὅτι τὸ κεφάλαιον ἦν ἐνακισχίλια ἔτη ἀφ' οὗ γεγονῶς ἐμηνύθη πόλεμος	ὅτι πέρασαν συνολικά εννέα χιλιάδες χρόνια ἀπὸ τότε που κηρύχθηκε πόλεμος
ὄν δεῖ νῦν διαπεραίνειν τῶν μὲν οὖν ἦδε ἡ πόλις ἄρξασα καὶ πάντα τὸν πόλεμον διαπολεμήσασα ἐλέγετο	τον πόλεμο αὐτὸν πρέπει να τον ἀφηγηθῶ μέχρι τέλους λεγόταν ὅτι την αρχηγία ὅσων κατοικοῦ- σαν μέσα ἀπὸ τις Ηράκ- λειες στήλες την εἶχε αὐτή εδῶ ἡ πόλις (δηλ. ἡ Αθήνα) μέχρι το τέλος του πολέμου
τῶν δ' οἱ τῆς Ἀτλαντίδος νήσον βασιλῆς	ἐνῶ των ἄλλων ἀρχηγοί ἦταν οἱ βασιλιάδες τῆς Ἀτλαντίδας
ἦν δὴ Λιβύης καὶ Ἀσίας μείζω νῆσον οὕσαν ἔφαμεν εἶναι	ἡ ὁποία, εἶπαμε, ἦταν κάποτε νησί πιο μεγάλο ἀπὸ τὴ Λιβύη καὶ τὴν Ἀσία

<p>ὑπὸ σεισμῶν δῦσαν</p> <p>ἄπορον πηλὸν τοῖς ἐνθὲνδε ἐκπλέουσιν ἐπὶ τὸ πᾶν πέλαγος, ὥστε μηκέτι πορεύεσθαι, κωλυτὴν παρασχεῖν</p>	<p>αφού βυθίστηκε μετά από σεισμούς</p> <p>άφησε λάσπη που εμποδίζει αυτούς που αποπλέουν από εδώ, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να προχωρήσουν προς το ανοιχτό πέλαγος / προς τον ωκεανό</p>
--	--

Ερωτήσεις

1. Συμφωνεί ο Ποσειδώνιος με την άποψη του Πλάτωνα για την Ατλαντίδα, όπως αυτή εκφράζεται στο κείμενο της Ενότητας;
2. Ποια επιπλέον στοιχεία παρέχει το δεύτερο απόσπασμα σε σχέση με το κείμενο της Ενότητας;

Ενότητα 13

Στον λόγο του Ισοκράτη **Πρὸς Αἰμῶνικον** –που θεωρείται από τους φιλόλογους νόθος– βρίσκουμε ποικίλες συμβουλές για το πώς πρέπει να ζει ο άνθρωπος. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο συγγραφέας συμβουλεύει τον Δημόνικο για τα κριτήρια με τα οποία πρέπει να αξιολογεί τους πραγματικούς φίλους.

Δοκίμαζε τούς φίλους ἕκ τε τῆς περὶ τόν βίον ἀτυχίας καί τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τό μὲν γάρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τούς δέ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγιγνώσκομεν. Οὕτως ἄριστα χρήσει τοῖς φίλοις, ἂν μή προσμένης τάς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῆς.

Ισοκράτης, **Πρὸς Αἰμῶνικον 25-26**

Γλωσσικά σχόλια

ἔκ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας	από τη συμμετοχή στους κινδύνους
ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν διαγιγνώσκομεν	στη φωτιά δοκιμάζουμε διακρίνουμε, διαπιστώνουμε
χρήσει (οριστ. μέλλ. ρ. χρήομαι, χρῶμαι) τοῖς φίλοις	θα συμπεριφέρεσαι στους φίλους, θα αντιμετωπίζεις
τάς παρ' ἐκείνων δεήσεις αὐτεπάγγελτος	τα παρακάλια τους αυθόρμητα, με δική σου πρωτοβουλία

Ερωτήσεις

1. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του πραγματικού φίλου κατά τον Ισοκράτη;
2. Ποια από τα χαρακτηριστικά που περιγράφονται στο παραπάνω απόσπασμα απαντούν στο κείμενο της

Ενότητα 14

Από τον παρακάτω μύθο μαθαίνουμε πώς οι λαγοί συμβιβάστηκαν με το πρόβλημα της δειλίας τους.

Λαγωοὶ καταγνόντες ἑαυτῶν δειλίαν ἔγνωσαν δεῖν ἑαυτοὺς κατακρημνίσαι. Παραγενομένων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τινα κρημνόν, ὧ λίμνη ὑπέκειτο, οἱ ἐνταῦθα βάτραχοι ἀκούσαντες τῆς ποδοσοφίας ἑαυτοὺς εἰς τὰ βάθη τῆς λίμνης ἐδίδοσαν. Εἷς δὲ τις τῶν λαγῶν θεασάμενος αὐτοὺς ἔφη πρὸς τοὺς ἑτέρους· ἀλλὰ μηκέτι ἑαυτοὺς κατακρημνίσωμεν ἰδοὺ γάρ, εὕρηνται καὶ ἡμῶν

δειλότερα ζῶα. Οὕτω καί τοῖς ἀνθρώποις αἱ τῶν ἄλλων συμφοραὶ τῶν ἰδίων δυστυχημάτων παραμυθία γίνονται.

Μῦθος του Αἰσώπου

Γλωσσικά σχόλια

λαγωοί	οι λαγοί
καταγνόντες (μτχ. αορ. β´ ρ. καταγιγνώσκω)	όταν ανακάλυψαν / συνειδητοποίησαν
ἔγνωσαν δεῖν	αποφάσισαν ότι έπρεπε
παραγενομένων δέ αὐτῶν	όταν όμως αυτοί έφτασαν
ᾧ λίμνη ὑπέκειτο	κάτω από τον οποίο βρισκόταν μια λίμνη
ένταῦθα	εκεί
ἡ ποδοσοφία	το ποδοβολητό
ἑαυτοὺς εἰς τὰ βάθη τῆς λίμνης ἐδίδοσαν	κρύφτηκαν στα βάθη της λίμνης
εἷς	ένας
θεασάμενος	όταν είδε
ἔφη πρὸς τοὺς ἑτέρους	είπε στους άλλους
μηκέτι ἑαυτοὺς κατακρημνίσωμεν	ας μην γκρεμιστούμε τώρα πια
ἰδοὺ γάρ	γιατί να
εὕρηνται (οριστ. παρακ. ρ. εὕρισκομαι)	έχουν βρεθεί
τῶν ἰδίων δυστυχημάτων παραμυθία	των δικών τους δυστυχιών παρηγοριές

Ερωτήσεις

1. Ποιο ήταν το πρόβλημα των λαγών και πώς κατάφεραν να το ξεπεράσουν;
2. Υπάρχουν, κατά τη γνώμη σας, κοινά στοιχεία ανάμεσα στο παραπάνω απόσπασμα και το κείμενο της Ενότητας;

Ενότητα 15

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Στην αρχαία ελληνική μυθολογία, όταν κάποιος βρισκόταν σε δύσκολη θέση, ζητούσε από τους θεούς να μεταμορφωθεί. Ο μυθογράφος Παρθένιος αναφέρει τη μεταμόρφωση της Δάφνης στο ομώνυμο φυτό.

Ἀπόλλωνα δέ Δάφνη ἔπ' αὐτήν ἰόντα προΐδομένη μάλα ἔρρωμένως ἔφευγεν. Ὡς δέ συννεδιώκετο, παρά Διός αἰτεῖται ἔξ ἀνθρώπων ἀπαλλαγῆναι. Καί αὐτήν φασί γενέσθαι τό δένδρον τό ἐπικληθέν ἀπ' ἐκείνης δάφνην.

Παρθένιος, Ερωτικά Παθήματα 15.4

Γλωσσικά σχόλια

ἔπ' αὐτήν ἰόντα
προΐδομένη

μάλα ἔρρωμένως

ὥς δέ συννεδιώκετο

ἀπαλλαγῆναι

επειδή είδε (τον Απόλλωνα) να κατευθύνεται προς το μέρος της

με μεγάλο σθένος

καθώς όμως καταδιωκόταν να χαθεί, να εξαφανιστεί

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Ο Λατίνος ποιητής Οβίδιος στο έργο του **Μεταμορφώσεις** παρουσιάζει μια ιστορία όμοια με αυτήν του **Λευκίππου**. Ο Λύκτος ζούσε στην Κρήτη με τη γυναίκα του Τελέθουσα. Όταν αυτή έμεινε έγκυος, της ξεκαθάρισε ότι θα κρατούσαν το παιδί, μόνο αν ήταν αγόρι. Η γυναίκα, με την καθοδήγηση της θεάς Ίσιδας, αποφάσισε να κρατήσει το παιδί όποιο κι αν ήταν το φύλο του. Γέννησε τελικά κορίτσι και, για να το γλιτώσει από τον θάνατο, είπε ψέματα στον άντρα της ότι ήταν αγόρι και συνέχισε να το ανατρέφει και να το ντύνει σαν να ήταν αγόρι. Το όνομα του παιδιού ήταν Ίφισ. Μετά από πολλές περιπέτειες η θεά Ίσις μεταμόρφωσε το παιδί σε αγόρι. Παραθέτουμε αποσπάσματα από την έμμετρη ελληνική μετάφραση του ποιήματος.

Η εντολή του Λύκτου

Ἵτι ἐγγύς, ὡς λέγεται, τῶν τῆς Κνωσσοῦ ὀρίων, 1091
οἷς ἀγχιτέρμων τῆς Φαιστοῦ ἡ βασιλεία κεῖται,
ἀνὴρ τις Λύκτος τοῦνομα τὴν κατοικίαν εἶχεν,
ὅς γένος καίπερ ἄσημον ἐξ ἐλευθέρων ἔλκων,
τῆς γενετῆς μὲν μείζονα οὐκ ἐπεδείκνυ πλοῦτον,
ἀλλ ὅμως βίον ἔντιμον καὶ ἀψεγῆ ἔέβιον.
Αὐτῷ, καθάπερ φέρεται, τῆς γυναικὸς κυούσης,
καὶ τῶν ὠδίνων τοῦ δεινοῦ ἐφεστηκότος χρόνου,
τοιούτοις ῥήμασιν αὐτῆς τὰς ἀκοὰς ἐκπλήττει·
δύο τινα καὶ βούλομαι καὶ εὖ χομαί σοι, γύναι· 1100
βραχύν καὶ οὐ πολύπονον τοῦ τοκετοῦ τόν χρόνον,
καὶ τέκνον ἄρσεν τόν καρπὸν τῶν ἐλαφρῶν ὠδίνων·

Γλωσσικά σχόλια

οἷς ἀγχιτέρμων	κοντά / γειτονικά στα οποία
ὅς γένος καίπερ ἄσημον ἐξ ἐλευθέρων ἔλκων	ο οποίος, αν και η καταγω- γή του ήταν άσημη, είχε γονεῖς ελεύθερους
τῆς γενετῆς	απ' ό,τι επέτρεπε η καταγωγή του
τῶν ὠδίνων τοῦ δεινοῦ ἐφεστηκότος χρόνου	όταν έφτασε η δύσκολη ώρα των πόνων του τοκετού
τοιούτοις ῥήμασιν ἐκπλήττει	με τέτοια λόγια τρομάζει, τρομοκρατεί

Το τέχνασμα της Τελέθουσας

[...] Ὅτε δ' ἐπῆλθεν ὁ καιρός τῶν χαλεπῶν ὠδίνων, 1500
καί ἡ γαστήρ τόν αὔξοντος ἀνεκουφίσθη φόρτου,
τῷ ἀγνοοῦντι μὲν πατρί θυγάτριόν τι ἔφου,
ἀλλά ἡ μήτηρ κρύψασα τό τοῦ τεχθέντος γένος,
πιστῆ τροφῷ τό νήπιον πρός τό τραφῆναι δίδει,
καί τόν ἀγνώτα σύζυγον κατασοφισαμένη,
ἄρρ' ἐν αὐτῷ παρίστησι τόν τῆς κοιλίας γόνον.

Γλωσσικά σχόλια

τῶν χαλεπῶν	των δύσκολων
ἡ γαστήρ	η κοιλιά
ἔφου	γεννήθηκε

τὸ τοῦ τεχθέντος γένος	το φύλο του παιδιού
ἀγνώτα	που δε γνώριζε, που αγνοούσε
κατασοφισαμένη	αφού εξαπάτησε με τεχνάσματα

Η μεταμόρφωση του κοριτσιού σε αγόρι

[...] Οὐδ ἡ λευκότης ἡ αὐτὴ ἐν τῷ προσώπῳ μένει- 1300
καί σθένος προσλαμβάνουσιν αἱ τῶν μελῶν κινήσεις,
καί θραсуτέρα γίγνεται ἡ τοῦ προσώπου ὄψις,
καί βαθμηδὸν βραχύτερον τὸ τῶν πλοκάμων μέτρον,
ἄλλοια δέ τις δύναμις ἀρρῆνωπη τήν φύσιν,
τήν πρώτην διαδέχεται τῆς κορασίδος χάριν,
καί ἄρρην τέλος γίγνεσαι ἐκ γυναικός, ὦ Πφι.

**Ὀβίδιος, Μεταμορφώσεις στ. 1091-1102,
1150-1156, 1300-1306 (μτφρ. Α.Σ. Κάσδαγλης)**

Γλωσσικά σχόλια

σθένος προσλαμβάνουσιν	αποκτούν επιπλέον δύναμη
θραсуτέρα	περισσότερο θαρραλέα, πιο τολμηρή
καί βαθμηδὸν βραχύτερον τὸ τῶν πλοκάμων μέτρον	και βαθμιαία έγινε πιο κοντό το μήκος των μαλλιών
ἄλλοια	αλλιιώτικη, διαφορετική

Ερωτήσεις

1. Τι ζήτησε η Δάφνη από τον Δία στο πρώτο παράλληλο κείμενο και για ποιο λόγο; Υπάρχει, κατά τη γνώμη σας, κάποιο κοινό θεματικό μοτίβο ανάμεσα σε αυτό το απόσπασμα και το κείμενο της Ενότητας;
2. Ποια κοινά θεματικά μοτίβα διαπιστώνετε ότι υπάρχουν ανάμεσα στο κείμενο της Ενότητας και το δεύτερο παράλληλο κείμενο;

Ενότητα 16

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Πλούταρχος περιγράφει τον ξεπεσμό του Διονυσίου του Νεοτέρου, τυράννου των Συρακουσών, και σχολιάζει τη μεταστροφή της τύχης του.

Τοῦ δε Διονυσίου καταπλεύσαντος εἰς Κόρινθον, οὐδεῖς ἦν Ἑλλήνων ὃς οὐχί θεάσασθαι καί προσειπεῖν ἐπόθησεν αὐτόν, ἀλλ' οἷ τε χαίροντες ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς διὰ μῖσος ἄσμενοι συνῆλθον, οἷον ἔρριμμένον ὑπὸ τῆς τύχης πατήσοντες, οἷ τε πρὸς τὴν μεταβολὴν τρεπόμενοι καί συμπαθοῦντες ἐθεῶντο πολλὴν ἐν ἀσθενέσι τοῖς ἀνθρωπίνοις καί προδῆλοις τὴν τῶν ἀδήλων αἰτιῶν καί θείων δύναμιν. Οὐδέν γάρ οὔτε φύσεως ὁ τότε καιρὸς οὔτε τέχνης ὅσον ἐκείνο τύχης ἔργον ἐπεδείξατο, τὸν Σικελίας ὀλίγον ἔμπροσθεν τύραννον ἐν Κορίνθῳ διατρίβοντα περὶ τό ὄψοπῶλιον, ἢ καθήμενον ἤεν μυροπωλίῳ, πίνοντα κεκραμένον ἀπὸ τῶν καπηλείων [...]

Πλούταρχος, Τιμολέων 14.1-3

Γλωσσικά σχόλια

τοῦ δε Διονυσίου καταπλεύσαντος	όταν ο Διονύσιος κατέ- πλευσε, αποβιβάστηκε
οὔδεις ἦν Ἑλλήνων ὅς οὐχί θεάσασθαι καί προσειπεῖν ἐπόθησεν αὐτόν	όλοι οι Ἕλληνες είχαν την περιέργεια (λαχτάρα) να τον δουν και να μιλήσουν μαζί του
ἀλλ' οἳ τε χαίροντες ἐπί ταῖς συμφοραῖς διὰ μῖσος ἄσμενοι	ἄλλοι από μίσος χαίρονταν για τις συμφορές του ευχαριστημένοι
συνῆλθον	συγκεντρώθηκαν
οἷον ἐρριμμένον (μτχ. παρακ. ρ. ῥίπτομαι) ὑπό τῆς τύχης	σαν για να τον ποδοπα- τήσουν ριγμένο κάτω από την τύχη, την κακοτυχία
οἳ τε τρεπόμενοι	και ἄλλοι που μεταστρά- φηκαν, ἄλλαξαν γνώμη
πρὸς τὴν μεταβολὴν	για την αλλαγή της τύχης
ἐθεῶντο (οριστ. παρατ. ρ. θεᾶομαι, θεῶμαι) πολλήν ἐν ἀσθενέσι τοῖς ἀνθρω- πίνοις καί προδῆλοις τὴν τῶν ἀδήλων αἰτιῶν καί θεῶν δύναμιν	έβλεπαν τη μεγάλη δύναμη που ασκούν στα ασθενή και ορατά ανθρώπινα πράγματα οι αθέατες και θεῖες αιτίες
Οὐδέν γὰρ οὔτε φύσεως ὁ τότε καιρὸς οὔτε τέχνης ὅσον ἐκεῖνο τύχης ἔργον ἐπεδείξατο	γιατί η τότε εποχή δεν είχε να επιδείξει κανένα ἔργο, οὔτε της φύσης οὔτε της τέχνης, τόσο αξιοπερίεργο ὅσο το ἔργο ἐκεῖνο της τύχης

ὀλίγον ἔμπροσθεν	λίγο πιο πριν
διατρίβοντα	να περνά τον καιρό του
περί τὸ ὄψοπῶλιον	γύρω από την αγορά όπου πωλούνται τρόφιμα και ψάρια / την ψαραγορά
κεκραμένον(μτχ. παρακ. ρ. κεράννυμαι - ενν. οἶον)	κρασί αναμεμειγμένο με νερό

Ερωτήσεις

1. Πώς κατέληξε να ζει ο Διονύσιος ο Νεότερος;
2. Ποιες φράσεις από το παραπάνω απόσπασμα αναφέρονται στη μεταστροφή της τύχης;
3. Τι συνδέει, κατά τη γνώμη σας, το παραπάνω απόσπασμα με το κείμενο της Ενότητας;
4. Ο Ηρόδοτος μας πληροφορεί ότι ο Σόλων στη συνομιλία του με τον Κροίσο είχε εκφράσει μια άποψη σχετικά με τον ορισμό του ευτυχισμένου ανθρώπου. Ποιο ήταν το ρητό του Σόλωνα στην περίπτωση εκείνη και πώς βρίσκει εφαρμογή στην περίπτωση του Διονυσίου του Νεοτέρου;

Ενότητα 17

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Ο Αιλιανός περιγράφει στο παρακάτω απόσπασμα τον τρόπο με τον οποίο το χταπόδι συλλαμβάνει τα ψάρια, εξασφαλίζοντας την τροφή του.

Ἐλλοχῶσι δέ οἱ πολύποδες καί τούς ἰχθύς τόν τρόπον τοῦτον. Ὑπό ταῖς πέτραις κάθηνται, καί ἑαυτούς ἔς τήν

ἐκείνων μεταμορφοῦσι χροάν, καί τοῦτο εἶναι δοκοῦσιν, ὅπερ οὖν καί πεφύκασιν αἱ πέτραι. Οἱ τοίνυν ἰχθύς προσνέουσιν οἷονεὶ τῇ πέτρᾳ τοῖς πολύποσιν, οἱ δὲ ἀφυλάκτους ὄντας αὐτούς περιβάλλουσι ταῖς ἐξ ἑαυτῶν ἄρκυσι ταῖς πλεκτάναις.

Αἴλιανός, Ποικίλη Ἱστορία 1.1

Γλωσσικά σχόλια

ἐλλοχῶσι	παραμονεύουν, στήνουν ενέδρα
οἱ πολύποδες	τα χταπόδια
ἑαυτούς ἐς τὴν ἐκείνων μεταμορφοῦσι χροά	μεταμορφώνονται παίρνοντας το χρώμα ἐκείνων των βράχων
καί τοῦτο εἶναι δοκοῦσιν	και φαίνονται ὅτι εἶναι αὐτό (δηλαδή, βράχοι)
ὅπερ πεφύκασιν	το ὁποῖο εἶναι ἀπὸ τῆ φύση τους
προσνέουσιν τοῖς πολύποσιν	πλησιάζουν κολυμπώντας τα χταπόδια
οἷονεὶ τῇ πέτρᾳ	σαν να εἶναι βράχος
ταῖς ἐξ ἑαυτῶν ἄρκυσι ταῖς πλεκτάναις	με τα δικά τους δίχτυα, δηλαδή τα πλοκάμια

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Ο ἀπόστολος Παῦλος κηρυξε τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπο υποστηρίζοντας ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ τέλεια ἐκπλήρωση των ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Μηδενί μηδέν ὀφείλετε εἰ μή τό ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γάρ ἀγαπῶν τόν ἕτερον νόμον πεπλήρωκε· τό γάρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καί εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακόν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμον ἡ ἀγάπη.

Ἀπόστολος Παῦλος,
Ἐπιστολή πρὸς Ῥωμαίους 13.8-10

Γλωσσικά σχόλια

εἰ μή τό ἀγαπᾶν ἀλλήλους	εκτός από το να αγαπά ο ένας τον άλλο
ὁ ἀγαπῶν τόν ἕτερον νόμον πεπλήρωκε	αυτός που αγαπά τον άλλο τηρεί τον νόμο
ἀνακεφαλαιοῦται	συνοψίζεται
κακόν οὐκ ἐργάζεται	δεν κάνει κακό
πλήρωμα νόμον	εκπλήρωση του νόμου

Ερωτήσεις

1. Ποιες ομοιότητες παρουσιάζει η τεχνική των χταποδιών, όπως περιγράφεται στο πρώτο απόσπασμα, με την τεχνική του κάβουρα που περιγράφεται στο κείμενο της Ενότητας;
2. Να αναζητήσετε κοινά σημεία ανάμεσα στις προτροπές που απευθύνει ο Μέγας Βασίλειος στο κείμενο της Ενότητας και σε αυτές του αποστόλου Παύλου στο δεύτερο παράλληλο κείμενο.

Ενότητα 18

Στους μύθους που ακολουθούν γίνεται αναφορά στις επιπτώσεις που υφίσταται κάποιος, όταν προσπαθεί με ψέματα και τεχνάσματα να εξαπατήσει τους άλλους.

Πρώτο παράλληλο κείμενο

Ἄνῆρ πένης νόσῶν καὶ κακῶς διακείμενος ἠΰξατο τοῖς θεοῖς ἑκατόμβην τελέσαι, εἰ περισώσειαν αὐτόν. Οἱ δὲ ἀπόπειραν αὐτοῦ ποιήσασθαι βουλόμενοι ῥαῖσαι τάχιστα αὐτόν παρεσκεύασαν. Κάκεϊνος ἐξαναστάς ἐπειδὴ ἀληθινῶν βοῶν ἠπόρει, στεατίνους ἑκατόν πλάσας ἐπὶ τινος βωμοῦ κατέκαυσεν εἰπών· ἀπέχετε τὴν εὐχὴν, ὦ δαίμονες. Οἱ δὲ θεοὶ βουλόμενοι αὐτόν ἐν μέρει ἀντιβουκολῆσαι ὄναρ αὐτῷ ἔπεμψαν, παραινοῦντες ἐλθεῖν εἰς τὸν αἰγιαλόν· ἐκεῖ γὰρ εὐρήσει Ἀττικὰς χιλίας. Καὶ ὅς περιχαρὴς γενόμενος δρομαῖος ἦκεν ἐπὶ τὴν ἠίονα. Ἐνθα δὴ λησταῖς περιπεσῶν ἀπήχθη καὶ ὑπ' αὐτῶν πωλούμενος εὔρε δραχμάς χιλίας.

Μύθος του Αισώπου

Γλωσσικά σχόλια

πένης

νόσῶν καὶ κακῶς
διακείμενος

ἠΰξατο (οριστ. αορ. ρ.
εὐχομαι) τοῖς θεοῖς
ἑκατόμβην τελέσαι, εἰ
περισώσειαν αὐτόν
περισώσειαν αὐτόν

φτωχός

που ήταν ἀρρωστος και σε
ἀσχημη κατάσταση

υποσχέθηκε / ἔταξε στους
θεοὺς να προσφέρει θυσία
εκατό βοδιῶν αν τον
ἔσωζαν

ἀπόπειραν ποιούμαι τινος	δοκιμάζω κάποιον
ῥαῖσαι (απαρ. αορ. ρ. ῥαῖζω) τάχιστα αὐτόν παρεσκεύασαν	τον έκαναν να θεραπευτεί πολύ γρήγορα, τον θεράπευσαν αμέσως
έξαναστάς (μτχ. αορ. β' ρ. έξανίσταμαι)	όταν στάθηκε στα πόδια του, όταν ένωσε καλά
βοῶν ήπόρει (οριστ. παρατ. ρ. άπορέω, άπορώ)	δεν είχε βόδια
στεατίνους έκατόν πλάσας	αφού έπλασε εκατό από ζύμη
άπέχετε τήν εύχήν, ᾧ δαίμονες	θεοί, λάβετε ό,τι σας έταξα
έν μέρει άντιβουκολήσαι	με τη σειρά τους να τον εξαπατήσουν / περιπαί- ξουν
όναρ	όνειρο
παραינוῦντες	παρακινώντας
Άττικάς χιλίας	χίλιες αττικές δραχμές
καί ὅς	κι αυτός
δρομαῖος ήκεν	έφτασε τρέχοντας
έπι τήν ήίονα (ήιών, ήιονος)	στην ακρογιαλιά
ένθα δή	εκεί λοιπόν
λησταῖς περιπεσών	αφού έπεσε σε ληστές
καί ύπ' αὐτῶν πωλούμενος εύρε δραχμάς χιλίας	αυτοί τον πούλησαν και έπιασε χίλιες δραχμές (αντί χιλίων δραχμών)

Δεύτερο παράλληλο κείμενο

Ἔθος ἐστὶ τοῖς πλέουσιν ἐπάγεσθαι κύνας Μελιταίους καὶ πιθήκους πρὸς παραμυθίαν τοῦ πλοῦ. Καὶ δὴ τις πλεῖν μέλλων πίθηκον συνανήνεγκε. Γενομένων δὲ αὐτῶν κατὰ τὸ Σούνιον (ἐστὶ δὲ τοῦτο Ἀθηναίων ἀκρωτήριον) συνέβη χειμῶνα σφοδρὸν γενέσθαι. Περιτραπίσης δὲ τῆς νηὸς καὶ πάντων διακολυμβώντων καὶ ὁ πίθηκος ἐνήχετο. Δελφίς δὲ θεασάμενος αὐτὸν καὶ οἰόμενος ἄνθρωπον εἶναι ὑπεξελθὼν διεκόμιζεν. Ὡς δὲ ἐγένετο κατὰ τὸν Πειραιᾶ, τὸν τῶν Ἀθηναίων λιμένα, ἐπυρθάνετο τοῦ πιθήκου, εἰ τὸ γένος Ἀθηναῖός ἐστι. Τοῦ δὲ εἰπόντος καὶ λαμπρῶν γε ἐνταῦθα τετυχηκέναι γονέων, ἐκ δευτέρου ἠρώτα αὐτόν, εἰ ἐπίσταται τὸν Πειραιᾶ. Καὶ ὅς ὑπολαβὼν αὐτὸν ἄνθρωπον λέγειν ἔφασκε καὶ φίλον αὐτοῦ εἶναι καὶ συνήθη. Καὶ ὁ δελφίς ἀγανακτήσας κατὰ τῆς αὐτοῦ ψευδολογίας βαπτίζων αὐτὸν ἀπέπνιξεν.

Μῦθος του Αισώπου

Γλωσσικά σχόλια

ἔθος ἐστὶ	εἶναι συνήθεια
ἐπάγεσθαι	να φέρνουν μαζί τους
κύνας Μελιταίους	σκυλιά από τη Μάλτα
πρὸς παραμυθίαν τοῦ πλοῦ	για ανακούφιση, διασκέδαση στο ταξίδι
μέλλων	ο οποίος επρόκειτο
συνανήνεγκε (ὀρισε. αορ. β' ρ. συναναφέρω)	ἔφερε μαζί του
γενομένων δὲ αὐτῶν	και ὅταν αυτοί ἔφτασαν

ἐνήχετο (ορισε. παρατ. ρ. νήχομαι)	κολυμπούσε
οἰόμενος	επειδή νόμιζε
ὑπεξελθῶν διεκόμιζεν	τον πήρε στην πλάτη και τον μετέφερε
ἐπυνθάνετο	ζήτησε να πληροφορηθεί, ρώτησε
εἰ ἐπίσταται	αν γνωρίζει
ὑπολαβῶν	επειδή θεώρησε
ἔφασκε	άρχισε να λέει
συνήθη	στενός φίλος
βαπτίζων αὐτόν	βυθίζοντάς τον στο νερό

Ερωτήσεις

- 1. Με ποιον τρόπο προσπάθησε ο άνθρωπος να ξεγελάσει τους θεούς στο πρώτο παράλληλο κείμενο και πώς αντέδρασαν αυτοί;**
- 2. Πώς κατάλαβε στο δεύτερο παράλληλο κείμενο το δελφίνι ότι ο πίθηκος έλεγε ψέματα και πώς τον τιμώρησε;**
- 3. Ποια κοινά σημεία συνδέουν τα παραπάνω αποσπάσματα με το κείμενο της Ενότητας;**

II. Το λεξιλόγιο των κειμένων

A

ἄγρα (ἦ)	το κυνήγι
ἄγων (ὄ)	ο διαγωνισμός
ὄ/ἦ ἀδιερεύνητος, τὸ ἀδιερεύνητον	ανεξερεύνητος, που δύσκολα εξερευνάται
ἀεὶ	πάντοτε, συνεχώς
ἀθυμέω, ἀθυμῶ	στενοχωριέμαι, χάνω το κουράγιο μου
ὄ/ἦ αἰδιος, τὸ αἰδιον	παντοτινός, διαρκής
ὄ αἰσχροῦς ἢ αἰσχροῖα το αἰσχρόν	άσχημος
αἰτέω, αἰτῶ	ζητώ
αἰτέομαι, αἰτοῦμαι	ζητώ
αἰτιάομαι, αἰτιῶμαι	κατηγορώ
αἴφνιδίως	ξαφνικά
ἀκαιρία (ἦ)	η κακοτυχία
ἄλεκτρυῶν (ὄ), τοῦ ἀλεκτρυόνος	ο πετεινός
ἄλισκομαι	κυριεύομαι, συλλαμβάνομαι, παγιδεύομαι
ὄ ἄλλοτριος, ἢ ἄλλοτρία, τὸ ἄλλοτριον	ο ξένος, αυτός που ανήκει σε άλλον
ἄλφιτοποιία (ἦ)	η παρασκευή αλφίτων, κριθάλευρου
ἀμβάτης (ὄ) ἢ ἀναβάτης (ὄ)	ο αναβάτης

ἀναιρέομαι, ἀναιρούμαι	καταστρέφω, εξοντώνω
ἀναλαμβάνω	παίρνω μαζί μου
ἀναπείθω	πείθω κάποιον παρά τη θέληση του, παρασύρω, αλλάζω τη γνώμη κάποιου
ἀναφέρωμαι	διαφαίνομαι, προβάλλω ως συμπέρασμα
ἀναφέρω	φέρνω πάνω
ἀνδράποδον (τό)	ο δούλος
ἀνειμένως	χαλαρά, άνετα
ἄνευ	χωρίς
ἀξιόομαι, ἀξιοῦμαι	κρίνομαι άξιος για κάτι
ἀξιόω, ἀξιῶ	έχω την αξίωση, ζητώ, απαιτώ θεωρώ σωστό / πρέπον
ἀπάγω	επιστρέφω κάτι
ἀπαξιόω, ἀπαξιῶ	θεωρώ κάποιον / κάτι ανάξιο
ὅ ἅπας, ἡ ἅπασα, τὸ ἅπαν	όλος (ανεξαιρέτως)
ἀπέχομαι	απέχω
ἀποβάλλω	χάνω
ἀποδειλιάω, ἀποδειλιῶ	δειλιάζω
ἀποδέχομαι	επιδοκιμάζω
(ἀπο)θνήσκω	πεθαίνω
ἀποκαθίστημι	βάζω στη θέση του
ἀποκτείνω	σκοτώνω

ἀπόλλυμι	χάνω, καταστρέφω
ἀπολύω	απαλλάσσω
ὁ/ἡ ἄπορος, τὸ ἄπορον	αδιάβατος
ἀποσφάττομαι ἢ ἀποσφάζομαι	σφάζομαι, θανατώνομαι
ὁ/ἡ ἄπρακτος, τὸ ἄπρακτον	αναποτελεσματικός
ἄπτομαι	αγγίζω
ἄρα (συμπερ. σύνδ.)	λοιπόν, πράγματι
ὁ ἀργυροῦς, ἡ ἀργυρά, τὸ ἀργυροῦν	ασημένιος
ἀργῶς	με βραδύτητα
ὁ/ἡ ἀρραγής, τὸ ἀρραγές	άθραυστος
ὁ/ἡ ἄρρην, τὸ ἄρρεν	αρσενικός
ἄρχομαι	αρχίζω
ἄσμα (τὸ), τοῦ ἄσματος	το τραγούδι
ἀτρεμέω, ἀτρεμῶ	μένω ακίνητος/-η
αὔξομαι, αὔξάνομαι	αυξάνομαι, μεγαλώνω
αὐτίκα	αμέσως
αὐτίκα μάλ᾽	αμέσως, την ίδια στιγμή
ἀφανίζομαι	εξαφανίζομαι
ὁ/ἡ ἀφάρμακτος, τὸ ἀφάρμακτον	αυτός που δεν περιέχει δηλητήριο
ὁ/ἡ ἄφατος, τὸ ἄφατον	ανείπωτος, ανώτερος από περιγραφές

ἀφθόνως	χωρίς δισταγμό
ἀφήμι	αφήνω
ἀφικνέομαι, ἀφικνοῦμαι	φτάνω

B

ὁ/ἡ βάνουσος, τὸ βάνουσον	ταπεινός
βλώσκω (αορ. β ἔμολον, μτχ. μολών)	έρχομαι, πηγαίνω
βομβέω, βομβῶ	βουίζω
βοῦς (ὁ), τοῦ βοός	το βόδι
ὁ βραχύς, ἡ βραχεΐα, τὸ βραχύ	ο κοντός, ο μικρός

Γ

γε (εγκλιτικό μόριο)	βέβαια, τουλάχιστον
γεωργέω, γεωργῶ	εἶμαι γεωργός, καλλιεργῶ τη γη
γί(γ)νομαι	γίνομαι
γι(γ)νώσκω	γνωρίζω
γραμματιστής (ὁ)	ο δάσκαλος της γραφής και της ανάγνωσης
γυμνάσιον (τό)	η σχολή γυμναστικής
ὁ γυμνικός, ἡ γυμνική, τὸ γυμνικόν	γυμναστικός, αθλητικός

Δ

ὁ δασύς, ἡ δασεΐα, τὸ δασύ	πυκνός
δέδοικα, δέδια	φοβάμαι
δει	πρέπει
δείγμα (τὸ)	το παράδειγμα
δέομαι	παρακαλώ, έχω ανάγκη
δή (συμπερ. σύνδεσμος)	λοιπόν, βέβαια
δήμος (ὁ)	ο λαός
διαβιόω, διαβιῶ	ζω, περνῶ τη ζωή μου
διαθάλλομαι	θερμαίνομαι, ζεσταίνομαι
διακωλύω	εμποδίζω
διαλέγομαι	συζητώ
διαπλόω, διαπλῶ	εκτυλίσσω, απλώνω
διατρέφομαι	συντηρούμαι
ὁ / ἡ διαυγής, τὸ διαυγές	καθαρός
ὁ / ἡ διαφανής, τὸ διαφανές	εμφανής
δίδομαι πρὸς γάμον κοινωνίαν	δίδομαι ως σύζυγος
δίνη (ἡ)	το ρεύμα
διό	γι' αυτό
διοικέω, διοικῶ	διαχειρίζομαι, τακτοποιώ
δῖς (αριθμ. ἐπίρρ.)	δύο φορές

δουλόομαι, δουλοῦμαι	υποδουλώνω, υποδουλώνομαι
δρομαῖος	αυτός που τρέχει με όλες του τις δυνάμεις, ο ταχύς
δρυῖς (ή), τῆς δρυός	η βελανιδιά
δύναμαι	μπορώ, έχω τη δύναμη
δύομαι	βυθίζομαι
ὁ/ή δυσάλωτος, τὸ δυσάλωτον	αυτός που είναι δύσκολο να πιαστεί
δυσκόλως	δύστροπα δυσάρεστα

Ε

ἔαρ (τό), τοῦ ἔαρος	η άνοιξη
ἐγγυος (ὁ)	ο εγγυητής
ἐγκαλέω, ἐγκαλῶ	κατηγορώ
ἐγκύμων (ή), τῆς ἐγκύμονος	η έγκυος, η εγκυμονούσα
ἐγχαράσσομαι	χαράσσομαι πάνω σε κάτι
εἰκάζομαι	παρομοιάζομαι, μοιάζω
εἷς, μία, ἓν	ένας, μία, ένα
εἰσδύνω	μπαίνω
εἶτα	έπειτα
ἐκδύομαι	βγάζω, γδύνομαι
ἐκμανθάνω	μαθαίνω καλά
ἐξαμαρτάνω	σφάλλω, αδικώ

έκρίπτομαι	ρίχνομαι έξω, πετιέμαι
έκτάδην (επίρρ.)	σε έκταση
έκτρέφω	ανατρέφω, μεγαλώνω
έλαφος (ό / ή)	το ελάφι
έλεέω, έλεῶ	λυπάμαι, ευσπλαχνίζομαι
έλέφας (ό), τοῦ έλέφαντος	ο ελέφαντας
έλλείπω	είμαι ελλιπής, υστερώ
έμβάλλω	βάζω μέσα
έμός, έμή, έμόν (κτητ. αντων.)	δικός μου, δική μου, δικό μου
έμπλέκομαι	μπλέκομαι, ανακατεύομαι
έμπίπτω	πέφτω μέσα
ό / ή ένδεής, τό ένδεές	αυτός που έχει ανάγκη, έλλειψη
ένθα	όπου
ένθάδε	εδώ
ένταῦθα	εδώ
έντρυφάω, έντρυφῶ	ευχαριστιέμαι, χαίρομαι
ό / ή ένώπιος, τό ένώπιον	αυτός που βρίσκεται μπρο- στά σε κάποιον, αυτός που είναι παρών
ό / ή έξαιίσιος, τό έξαιίσιον	πάρα πολύ καλός, δυνατός
έξαπτω	ξεσηκώνω, εξεγείρω
έξεργάζομαι	εργάζομαι και αποκτώ, εξασφαλίζω

έξευρίσκω	βρίσκω
έξωμιδοποιία (ή)	η τέχνη να κατασκευάζει κάποιος εξωμίδες (ανδρικά ενδύματα που άφηναν ακάλυπτους τους ώμους)
ἔοικα	μοιάζω, δείχνω
έπανορθόω, έπανορθῶ	επανορθώνω
έπει (χρον. ή αιτιολ. σύνδ.)	όταν, αφού, επειδή
έπειδάν (χρονικοῦποθ. σύνδ.)	όταν, μόλις
έπειδάν τάχιστα	αμέσως μόλις
έπέρχομαι	επιτίθεμαι
έπιβουλεύω	σχεδιάζω κάτι κακό εις βάρος κάποιου
έπιγι(γ)νώσκω	αναγνωρίζω
έπιδίδωμι	δίνω, προοδεύω
έπιθαρρέω, έπιθαρρῶ	έχω εμπιστοσύνη
έπιμέλεια (ή)	η φροντίδα
έπιμελέομαι, έπιμελοῦμαι	φροντίζω
έπισημαίνω	δείχνω επιδοκιμασία
έπιτήδεια (τά)	τα αναγκαία για τη ζωή
έπιτήδευμα (τό)	η ασχολία
έπιτηδεύω	ασχολούμαι, ασκώ επάγγελμα

ὁ / ἡ ἐπίτομος, τὸ ἐπίτομον	σύντομος
ἐπιφαίνομαι	παρουσιάζομαι
ἐπόμνυμαι	ορκίζομαι
ἔπος (τὸ), τοῦ ἔπους	ο λόγος
ἐρημία (ἡ)	ἡ μοναξιά, ἡ ερήμωση
ὁ ἔσχατος, ἡ ἐσχάτη, τὸ ἔσχατον	ο τελευταίος, ο πιο δύσκολος
ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον (επιμερ. αντων.)	ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο (από δύο)
ἔτι	ἀκόμα, ἐπιπλέον
εὖ (επίρρ.)	καλά
εὐλογέομαι, εὐλογοῦμαι	επαινούμαι
ὁ / ἡ εὐμεγέθης, τὸ εὐμέγεθες	αυτός που ἔχει μεγάλο μέγεθος, ο μεγάλος
εὐμήχανον (τὸ)	ἡ ἐπινοητικότητα
ὁ / ἡ εὖνους, τὸ εὖνουν	ευνοϊκός, ευμενής
εὖ πάσχω	ευεργετούμαι
εὖ ποιέω/ποιῶ	ευεργετώ
εὖ πράττω	ευτυχώ
ὁ / ἡ εὐπρεπής, τὸ εὐπρεπές	κομψός
εὐφραίνω	ευχαριστώ

Z

ζεῦγος (τό) | το ζευγάρι ζώων που χρησιμοποιούνται σε αγροτικές εργασίες

H

ἡγέομαι, ἡγοῦμαι | νομίζω, θεωρώ, είμαι αρχηγός

ἡδέως (επίρρ.) | με ευχαρίστηση

ὁ ἡδύς, ἡ ἡδεΐα, τὸ ἡδύ | ευχάριστος, γλυκός

ἦκω | έχω έρθει, φτάνω

Θ

θαυμάζω | απορώ, θαυμάζω

θεραπεύω | καλλιεργώ (αγρό), λατρεύω (θεό), φροντίζω (άνθρωπο)

θυγάτηρ (ἡ), τῆς θυγατρός | η κόρη

I

ὁ ἴδιος, ἡ ἴδια, τὸ ἴδιον | ατομικός, προσωπικός, δικός μου / σου / του

ἵνα (τελ. σύνδ.) | για να

Κ

καθέζομαι	κάθομαι
και γάρ	και πράγματι, γιατί πράγματι
καί μὴν	και ασφαλώς
καίτοι	και βέβαια, και όμως
κάλλος (τό)	η ομορφιά
ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλόν	ὄμορφος
ὁ καματηρός, ἡ καματηρά, τὸ καματηρόν	κουρασμένος, εξαντλημένος
κάπηλος (ὁ)	ο μικροπωλητής
καρκίνος (ὁ)	ο κάβουρας
καταγι(γ)νώσκω	κατηγορώ, καταλογίζω
κατακαίομαι ἢ κατακάομαι	καίγομαι ολοκληρωτικά
καταμέμφομαι	κατηγορώ
καταστρέφω τὸν βίον	τελειώνω τη ζωή μου
κατασφαλίζομαι	διασφαλίζω
κατατέμνομαι	κομματιάζομαι
καῦμα (τό), τοῦ καύματος	ο καύσωνας
κεῖμαι	εἶμαι, βρίσκομαι, ξαπλώνω
καραδοκέω, караδοκῶ	περιμένω με αγωνία
κατοικτίρω	λυπάμαι

κεραμεύς (ὁ), τοῦ κεραμέως	ο τεχνίτης του πηλού
κιθαρίζω	παίζω κιθάρα
κιθαριστής (ὁ)	ο δάσκαλος της μουσικής που μάθαινε στα παιδιά να παίζουν λύρα η αυλό, να τραγουδούν και να χορεύουν
κίνησις (ἡ), τῆς κινήσεως	η αναταραχή, η εξέγερση
κληῆρος (ὁ)	η κληρονομιά
κοιλότης (ἡ), τῆς κοιλότητος	το κέλυφος
κομίζω	φέρνω
κοσμέομαι, κοσμοῦμαι	στολίζομαι
κόσμος (ὁ)	τάξη, στολίδι
κοῦρος (ὁ)	ο γιος
κρανία (ἡ), κρανέα (ἡ) και κράνεια (ἡ)	η κρανιά, είδος δέντρου
κρατέω, κρατῶ	επικρατώ, εξουσιάζω
ὁ κράτιστος, ἡ κρατίστη, τὸ κράτιστον	πάρα πολύ δυνατός
κτάομαι, κτῶμαι	αποκτώ, κατέχω
κτῆσις (ἡ), τῆς κτήσεως	η απόκτηση
ὁ κύκνειος, ἡ κνκνεία, τὸ κύκνειον	αυτός που ανήκει σε κύκνο η μοιάζει με αυτόν
κύλιξ (ἡ), τῆς κύλικος	το ποτήρι του κρασιού

κυνηγέτης (ὁ)	ο κυνηγός
κύων (ὁ / ἡ), τοῦ κυνός	ο σκύλος
κώνωψ (ὁ), τοῦ κώνωπος	το κουνούπι

Λ

λάθρα (επίρρ.)	κρυφά
λειτουργέω, λειτουργῶ	προσφέρω δημόσια υπηρεσία με δικά μου χρήματα
λιθοξόος (ὁ)	ο τεχνίτης της πέτρας, ο μαρμαράς
λογίζομαι	υπολογίζω, σκέφτομαι

Μ

μάλα (επίρρ.)	πολύ
ὁ μαλθακός, ἡ μαλθακή, τὸ μαλθακόν	μαλακός, δειλός
μᾶλλον (επίρρ.)	περισσότερο
μανία (ἡ)	η παραφροσύνη
μεγαλοπρέπεια (ἡ)	το μεγαλείο
ὁ/ἡ μεγαλόψυχος, τὸ μεγαλόψυχον	αυτός που θεωρεί τον εαυτό του άξιο για σπουδαίες πράξεις, ο γενναίος
μειρακίσκος (ὁ)	το παλικαράκι

ὁ μέλας, ἡ μέλαινα, τὸ μέλαν	μαύρος
μεταβολή (ἡ)	ἡ ἀλλαγὴ, ἡ κατάπτωση
μιμνήσκομαι	θυμάμαι
μυθεύομαι	λέγομαι, κυκλοφορῶ ὡς μύθος
μυριάς (ἡ), τῆς μυριάδος	σύνολο 10.000

N

ναῦς (ἡ), τῆς νεώς	τὸ πλοῖο
ναύκληρος (ὁ)	ὁ ἰδιοκτῆτης πλοίου, ὁ ναυτικός, ὁ θαλασσινός
νουθεσία (ἡ)	ἡ συμβουλή

Ξ

ξυγκάμνω ἢ συγκάμνω	υποφέρω, κουράζομαι μαζί με κάποιον
ξυλεύομαι	κόβω ξύλα

O

ὀδύρομαι	θρηνῶ
οἶδα	γνωρίζω
οἰκέτης (ὁ)	ὁ οικιακός δούλος

οἰκειῶ, οἰκειῶ	εξοικειώνω
οἰκτίρω	λυπάμαι, ευσπλαχνίζομαι
οἴομαι / οἶμαι	νομίζω
οἶον	όπως, π.χ.
οἶος, οἶα, οἶον (αναφ. αντων.)	τέτοιος που
ὄραω, ὄρῶ	βλέπω
ὀρμάομαι, ὀρμῶμαι	ξεκινῶ
ὀρμάω, ὀρμῶ	τρέχω ορμητικά
ὀρύττω	σκάβω
ὅς, ἢ, ὅ (αναφ. αντων.)	ο οποίος
ὅσοσπερ, ὅσηπερ, ὅσονπερ (αναφ. αντων.)	ὅσος βέβαια, ὅσος ακριβῶς
ὅστις, ἡτις, ὅ,τι (αναφ. αντων.)	ὅποιος
ὄστρακον (τό)	το περίβλημα
ὄστρεον (τό)	το στρείδι
οὔτω(ς) (επίρρ.)	έτσι, τόσο
ὀψιαίτατα (επίρρ.)	πάρα πολύ αργά

Π

ὁ / ἡ πάγχρηστος, τὸ πάγχρηστον παιδοτρίβης (ὁ)	χρήσιμος σε όλα ο δάσκαλος της γυμναστικής
--	---

παίω	χτυπώ
παλαιίστρα (ή)	η σχολή πάλης
ὁ / ἡ πάμφορος, τὸ πάμφορον	αυτός που παράγει κάθε λογής καρπούς, ο πολύ εύφορος
πάνυ (επίρρ.)	πολύ
παραγί(γ)νομαι	φτάνω κοντά
ὁ / ἡ παραμόνιμος, τὸ παραμόνιμον	διαρκής, σταθερός, πιστός
παρέρχομαι	περνάω, φτάνω
πειράομαι, πειρῶμαι	προσπαθώ
πέλεκυς (ὁ), τοῦ πελέκεως	το τσεκούρι
πέμπω	στέλνω
πενία (ή)	η φτώχεια
περιοράω, περιορῶ	αφήνω, αδιαφορώ
περιπέτομαι	πετώ γύρω από κάτι
περιπτύσσομαι	περικλείω
περιτυγχάνω	συναντώ
ποιέω, ποιῶ	κάνω
πολλάκις	πολλές φορές
πολλαχοῦ	σε πολλά μέρη
πονηρία (ή)	η κακή κατάσταση
πορίζομαι	εξασφαλίζω, αποκτώ
ποριστικόν (τὸ)	εφευρετικότητα

ὁ πρᾶος, ἡ πραεῖα, τὸ πρᾶον	ηπιος
προαγορεύω	λέω εκ των προτέρων, προειδοποιῶ
προΐσταμαι	στέκομαι μπροστά ως αρχηγός / επικεφαλής
προκαλέω, προκαλῶ	προσκαλῶ
προκηρύσσω	διακηρύσσω δημόσια
πρόοιδα	γνωρίζω εκ των προτέρων
προπέτεια (ἡ)	ἡ επιπολαιότητα
προσαγορεύομαι	ονομάζομαι, αποκαλούμαι
προσαρμόττομαι	συναρμόζομαι, εφαρμόζω
προσδέομαι	χρειάζομαι
πρόσθεν (επίρρ.)	προηγούμενως, παλαιότερα
προσέχω	στρέφω την προσοχη μου
προσλαμβάνομαι	παίρνω και κάποιον άλλο
πρόσοδος (ἡ)	το έσοδο
ὁ πρότερος, ἡ προτέρα, τὸ πρότερον	προηγούμενος, παλαιότερος
πρωαίτατα	πάρα πολύ νωρίς
ὁ πτερόεις, ἡ πτερόεσσα, τὸ πτερόεν	φτερωτός
πυνθάνομαι	ρωτώ, ζητώ να μάθω

Ρ

ρόπη (ή) | το γύρισμα

Σ

σήμα (τό), τοῦ σήματος σημεῖον (τό)	το σημάδι το σημάδι
σκέλος (τό), τοῦ σκέλους σκοπέω, σκοπῶ ἢ σκοπέομαι, σκοποῦμαι	το πόδι εξετάζω, ερευνώ
σκυτοτόμος (ό)	ο τσαγκάρης, ο βурсοδέψης
σπουδάζω	ασχολούμαι σοβαρά με κάτι
στόμα (τό), τοῦ στόματος συγκινδυνεύω	το στόμιο, ο κόλπος κινδυνεύω μαζί με κάποιον
συγκλείω	πλησιάζω
συζεύγνυμαι	ενώνομαι, παντρεύομαι / νυμφεύομαι
συμβοηθέω, συμβοηθῶ	βοηθώ κάποιον μαζί με άλλον
σύμπτυξις (ή), τῆς συμπτύξεως	το κλείσιμο
συναθροίζομαι	συγκεντρώνομαι
συνεπισχύω	ενισχύω κάποιον βοηθώντας τον

συνίσταμαι	συναποτελούμαι, συγκροτούμαι
συντρέχω	τρέχω μαζί με κάποιον, συγκεντρώνομαι
σφάλλομαι	αποτυγχάνω, καταστρέφομαι

Τ

τε (συμπλ. σύνδ.)	και
τέκτων (ὁ), τοῦ τέκτονος	ο μαραγκός, ο οικοδόμος
τέλος (επίρρ.)	τελικά
ὁ τερπνός, ἡ τερπνή, τό τερπνόν	ευχάριστος, διασκεδαστικός
τίκτω	γεννώ
τίς, τίς, τί (ἀόρ. αντων.)	κάποιος
τίς, τίς, τί (ερωτ. αντων.)	ποιος
τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον (δεικτ. αντων.)	τέτοιος
τραγωδέομαι, τραγωδοῦμαι	γίνομαι υπόθεση τραγωδίας
τρόπαιον (τό)	το μνημείο νίκης
τρόπος (ὁ)	η συμπεριφορά
τροφός (ἡ)	η παραμάνα, η δούλη που μεριμνούσε για την ανατροφή του νηπίου
τυραννέω, τυραννῶ	ασκώ εξουσία

Υ

ύλακή (ή)	το γάβγισμα
ύλη (ή)	το δάσος
ὁ/ ή ύπάργυρος, τὸ ύπάργυρον	αυτός που έχει κοιτάσματα αργύρου
ύπερβάλλω	ξεπερνώ
ύπισχνέομαι, ύπισχνοῦμαι	υπόσχομαι
ὁ ύποβολιμαῖος, ή ύποβολιμαία, τὸ ύποβολιμαῖον	αυτός που παίρνει τη θέση κάποιου άλλου
ύστεραία (τῆ)	την επόμενη μέρα

Φ

φαίνω	φανερώνω
φάρμακον (τὸ)	το δηλητήριο
φάσκω	λέω, υποστηρίζω
φημί	λέω, υποστηρίζω
ὁ/ ή φιλότιμος, τὸ φιλότιμον	αυτός που αγαπάει και επιδιώκει τις τιμές, ο φιλόδοξος
φοιτάω, φοιτῶ	συχνάζω
φυλάττω	διαφυλάττω, τηρώ
φύσις (ή), τῆς φύσεως	η φύση, η μορφή
φύομαι	είμαι από τη φύση μου, γεννιέμαι

Χ

χελιδών (ή), της χελιδόνος	το χελιδόνι
χηλή (ή)	η δαγκάνα
χλαμουδουργία (ή)	η τέχνη της κατασκευής χλαμύδων
χρή (απρόσ. ρ.)	πρέπει, είναι μοιραίο / γραφτό
ὁ χρηστός, ἡ χρηστή, τὸ χρηστόν	ενάρετος, καλός

Ψ

ψέγω	κατηγορώ, κατακρίνω
ψεύδομαι	λέω ψέματα,
ψηφίς (ή), τῆς ψηφίδος	ξεγελώ το πετραδάκι

Ω

ώκυτης (ή), τῆς ώκύτητος	η ταχύτητα
ώνέομαι, ώνοῦμαι	(εξ)αγοράζω
ῶρα (ή)	η εποχή
ὡς (ειδ. σύνδ.)	ὅτι
ὡσπερ	ὅπως ακριβώς

III. Αρχικοί χρόνοι ρημάτων

1. ἄπτω ἤπτον ἄψω ἤψα – –	ἄπτομαι* ἤπτóμην ἄψομαι ἤψάμην, ἤφθην ἤμμαι* ἤμμην*	2. ἄρχω ἤρχον ἄρξω ἤρξα [ἤρχα] [ἤρχειν]	ἄρχομαι ἤρχόμην ἄρξομαι, ἀρχθήσομαι ἤρξάμην, ἤρχθην ἤργμαι* ἤργμην*
*ΠΑΡΑΚ. / ΥΠΕΡΣ. χειλικολήκτων, βλ. γέγραμμαι		*ΠΑΡΑΚ. / ΥΠΕΡΣ. ουρανικολήκτων, βλ. πέπραγμαι	

3. διαλέγομαι διελεγόμην διαλέξομαι, διαλεχθήσομαι διελέχθην διείλεγμαι* διειλέγμην*	4. ἐργάζομαι εἰ(ή)ργαζόμην ἐργάσομαι, ἐργασθήσομαι εἰ(ή)ργασάμην, εἰ(ή)ργάσθην εἴργασμαι* εἴργασμην*
* ΠΑΡΑΚ. / ΥΠΕΡΣ. ουρανικολήκτων, βλ. πέπραγμαι	* ΠΑΡΑΚ. / ΥΠΕΡΣ. οδοντικολήκτων, βλ. πέπεισμαι

5. πέμπω ἔπεμπον πέμψω ἔπεμψα πέπομφα ἔπεπόμφειν	πέμπομαι ἐπεμπόμην πέμψομαι, πεμφθήσομαι ἐπεμψάμην, ἐπέμφθην πέπεμμαι* ἔπεπέμμην*	6. ῥίπτω ἔρριπτον ῥίψω ἔρριψα ἔρριφα ἔρρίφειν	ῥίπτομαι ἔρριπτόμην ῥιφθήσομαι ἔρρίφθην, ἔρρίφην ἔρριμμαι* ἔρρίμμην*
---	--	--	--

* ΠΑΡΑΚ. / ΥΠΕΡΣ. χειλικοληκτων, βλ. γέγραμμαι

7. φυλάττω ἐφύλαττον φυλάξω ἐφύλαξα πεφύλαχα ἐπεφυλάχειν	φυλάττομαι ἐφυλαττόμην φυλάξομαι ἐφυλαξάμην, ἐφυλάχθην πεφύλαγμαι* ἐπεφυλάγμην*
---	--

* ΠΑΡΑΚ. / ΥΠΕΡΣ. οδοντικολήκτων, βλ. πέππραγμα

8. ψεύδω ἔψευδον ψεύσω, ψευσῶ ἔψευσα — —	ψεύδομαι ἔψευδόμην ψεύσομαι, ψευσθήσομαι ἔψευσάμην, ἐψεύσθην ἔψευσμαι* ἐψεύσμην*
---	---

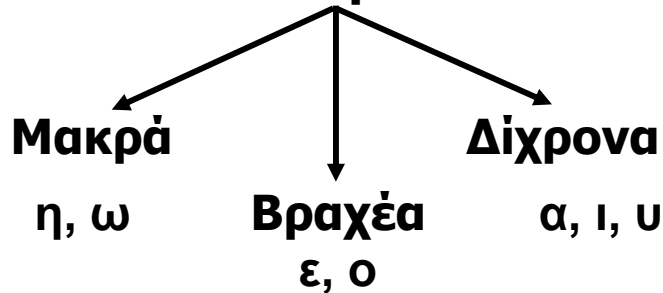
* ΠΑΡΑΚ. / ΥΠΕΡΣ. οδοντικολήκτων, βλ. πέπεισμαι

IV. Συγκεντρωτικοί πίνακες φαινομένων

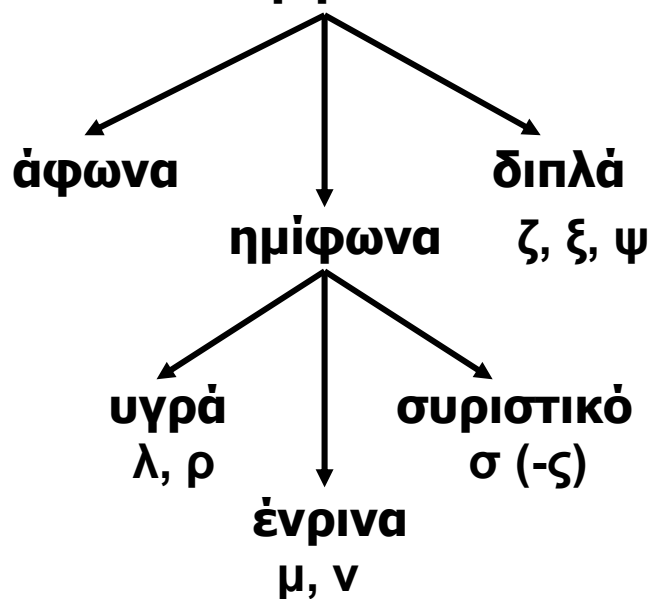
Γραμματική

A. Οι φθόγγοι και τα γράμματα

1. Φωνήεντα

2. Σύμφωνα

άφωνα

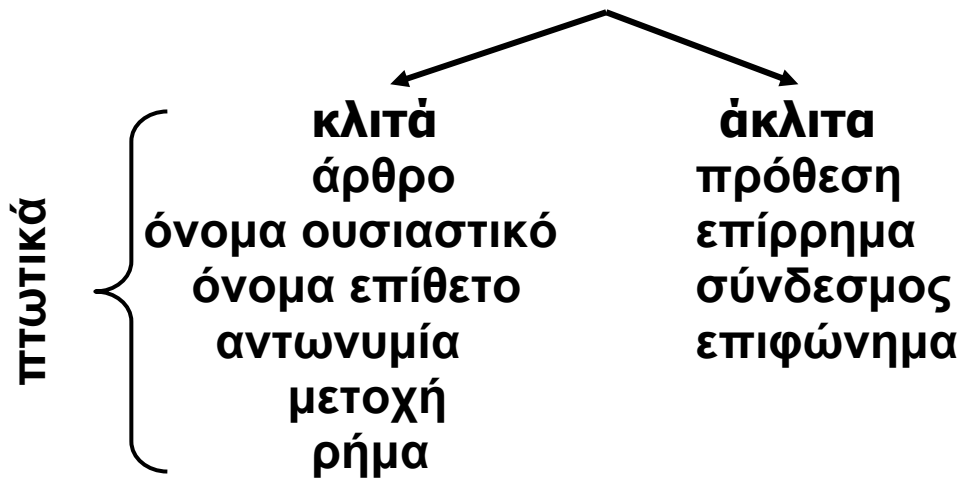
	ουρανικά	χειλικά	οδοντικά
ψιλά	κ	π	τ
μέσα	γ	β	δ
δασέα	χ	φ	θ

3. Δίφθογγοι

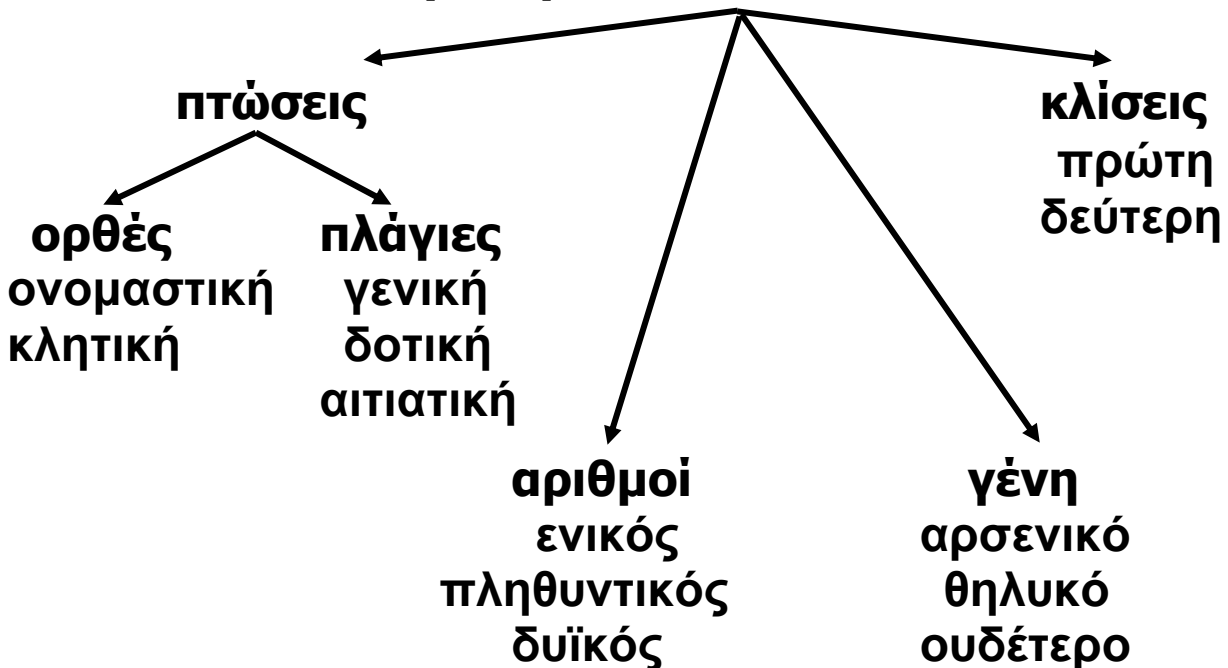

B. Τα μέρη του λόγου

1. Διαίρεση των μερών του λόγου

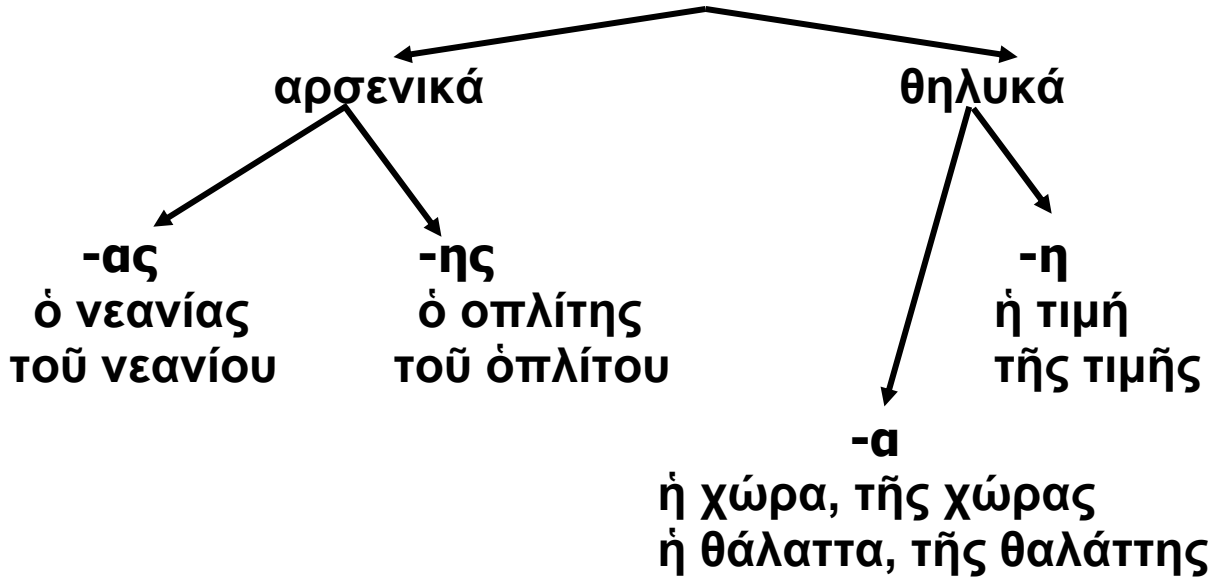
2. Παρεπόμενα των πτωτικών

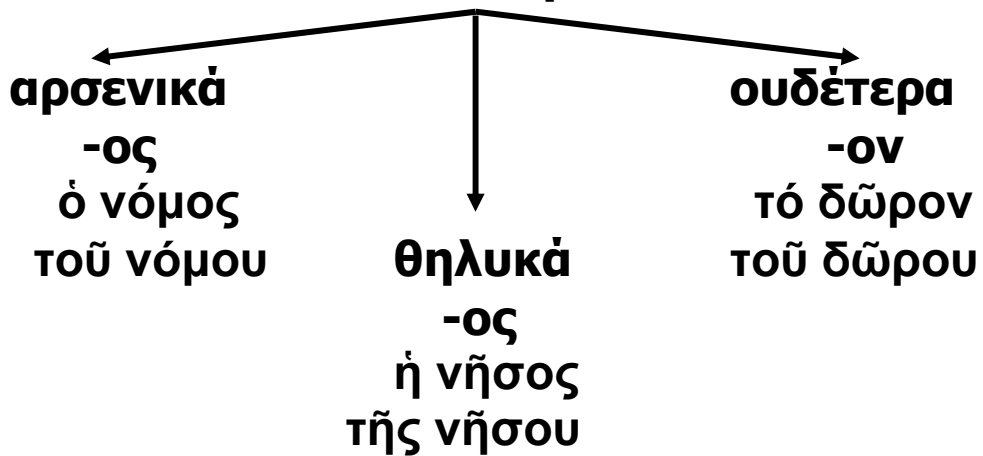
Γ. Τα ουσιαστικά

1. Οι κλίσεις

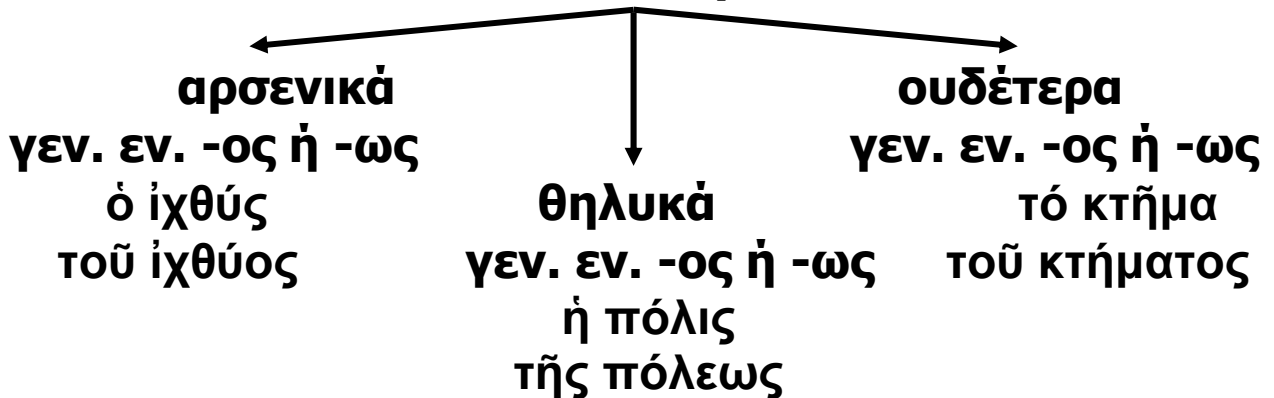
A' κλίση

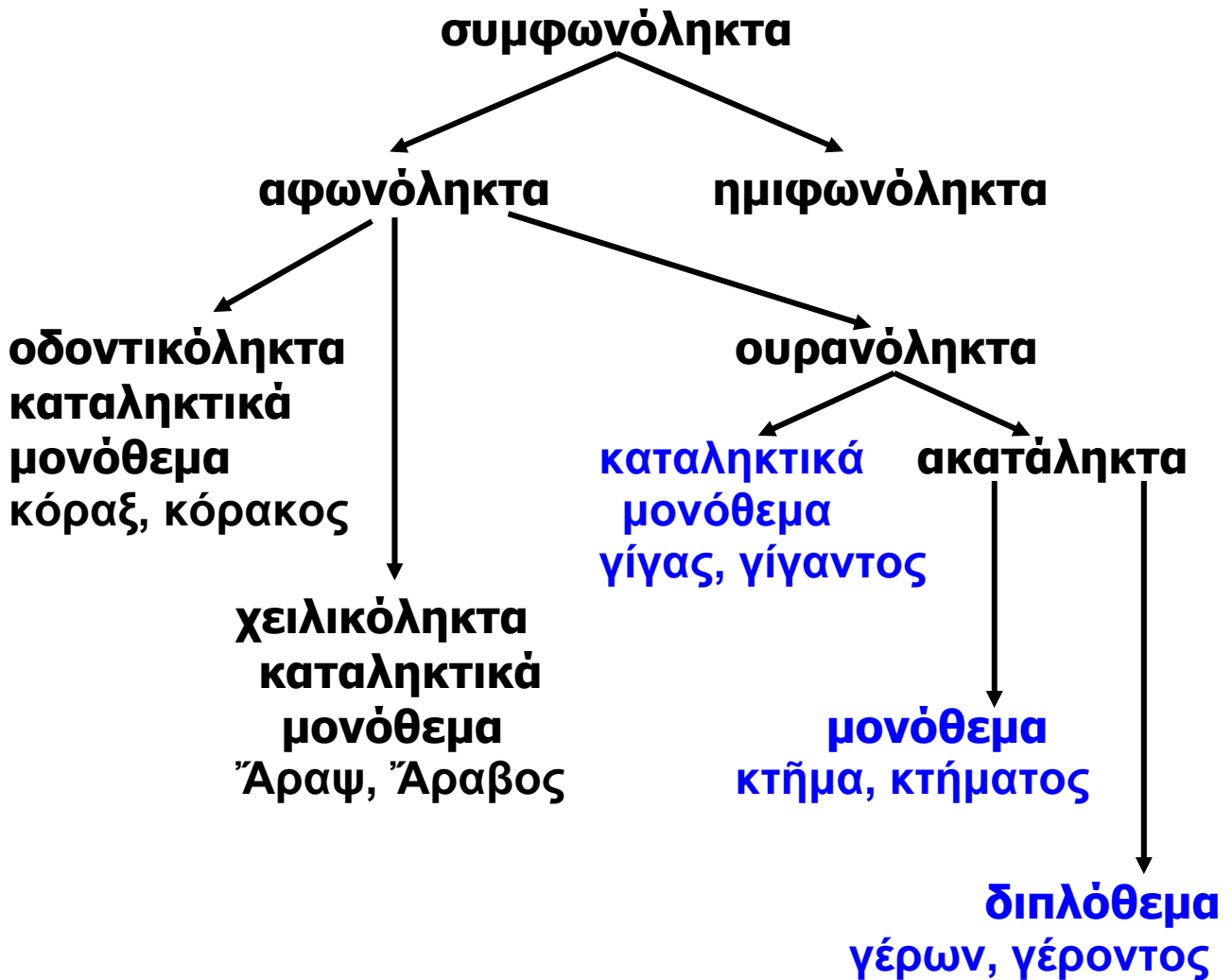
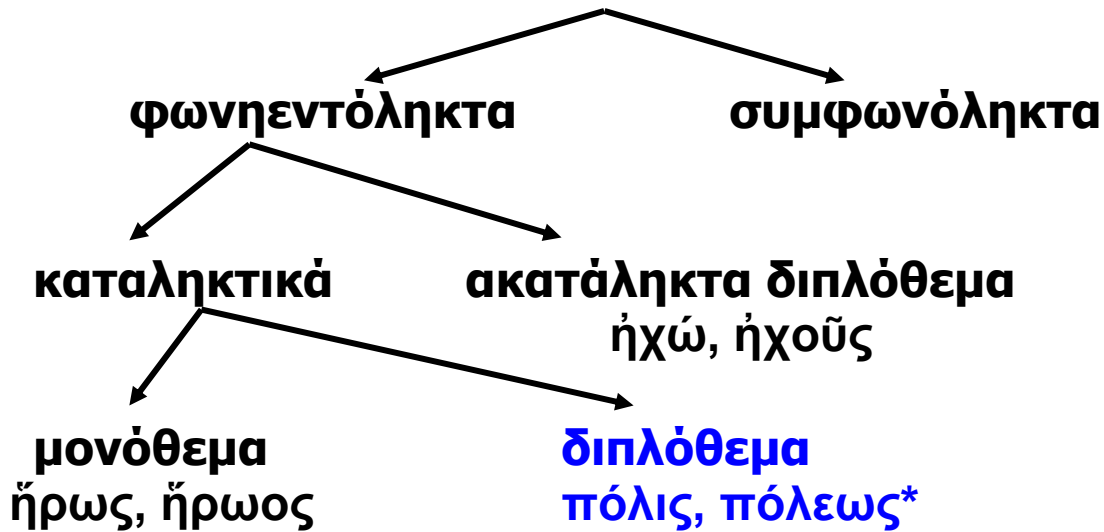
B' κλίση

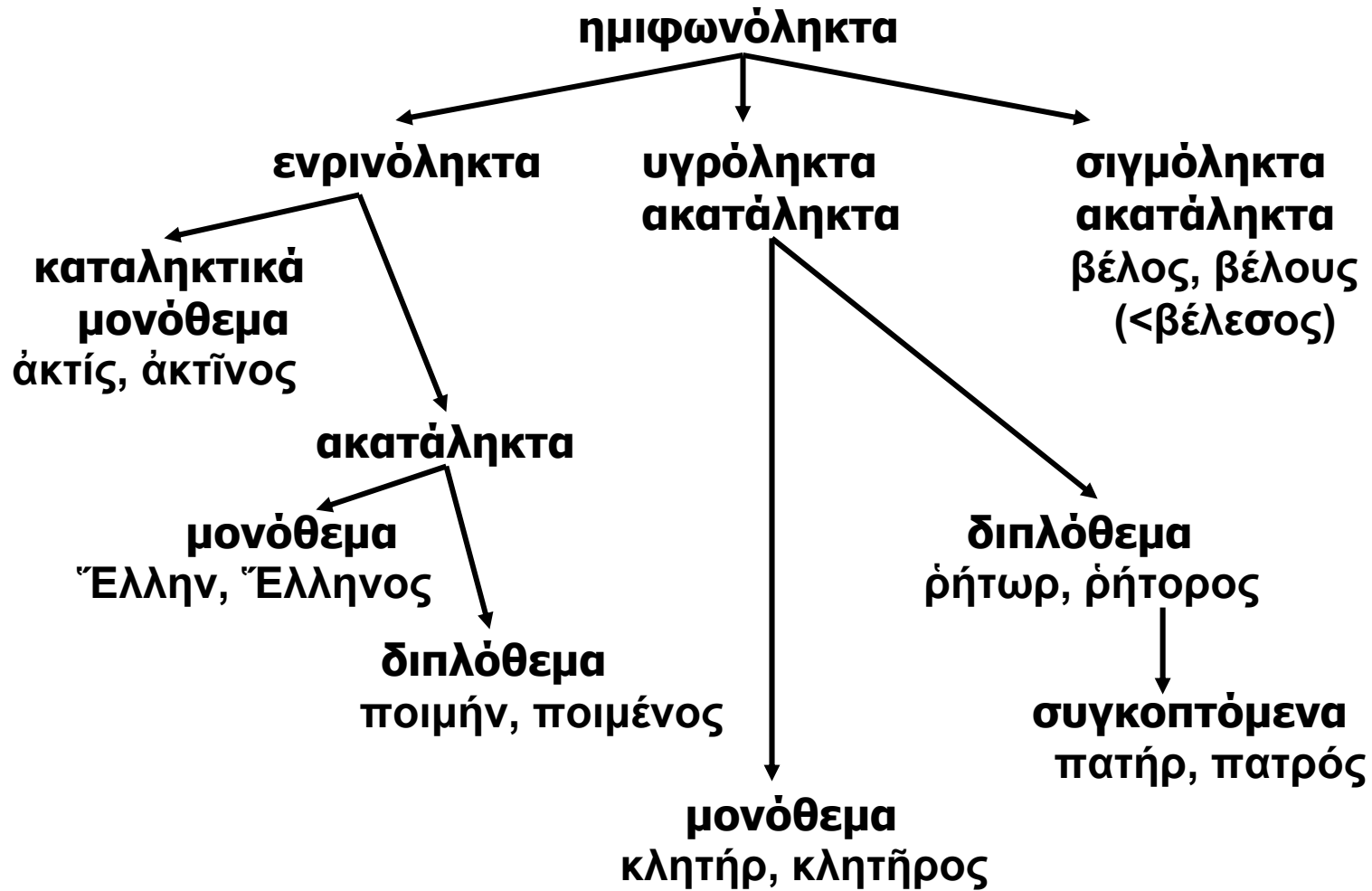
Γ' κλίση

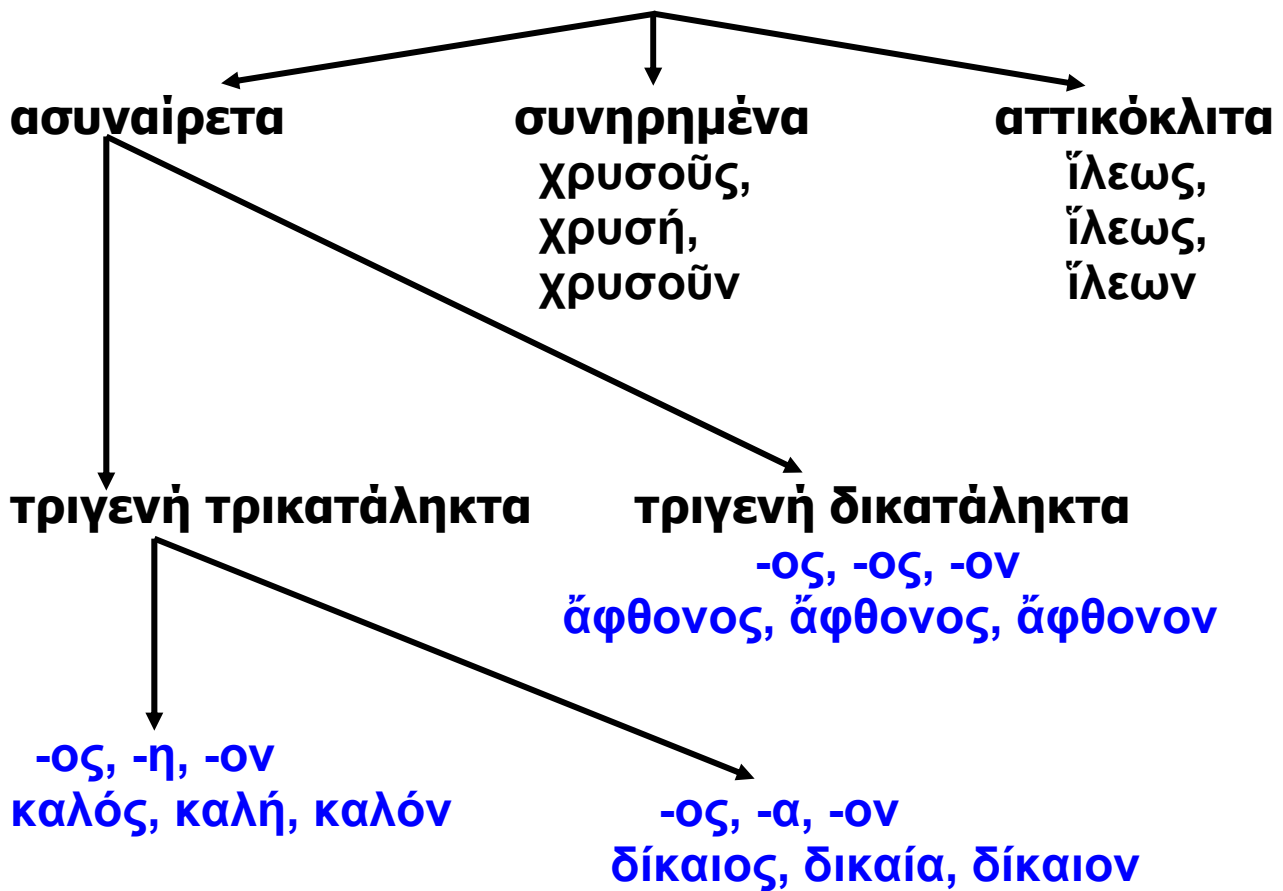
2. Η γ' κλίση*

* Στην Α΄ Γυμνασίου διδάσκονται όσα είναι σημειωμένα με μπλε χρώμα.

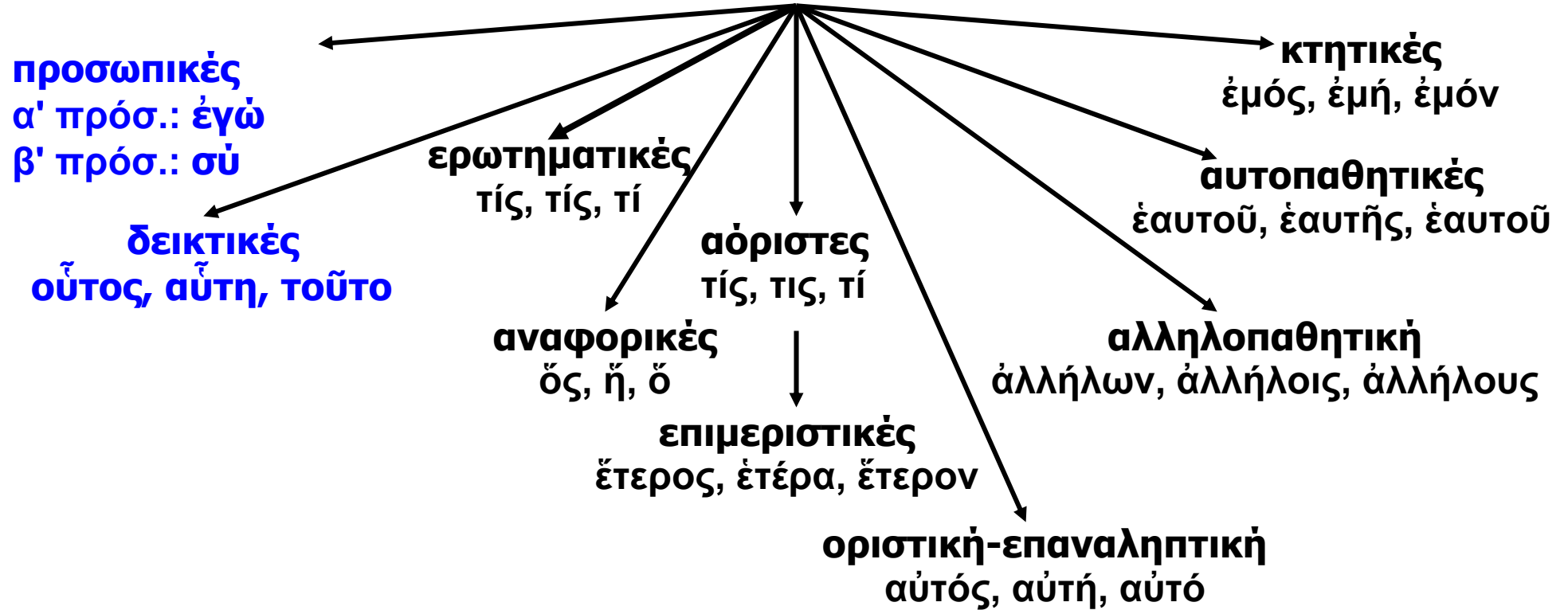

Δ. Τα δευτερόκλιτα επίθετα*

* Στην Α΄ Γυμνασίου διδάσκονται όσα είναι σημειωμένα με μπλε χρώμα.

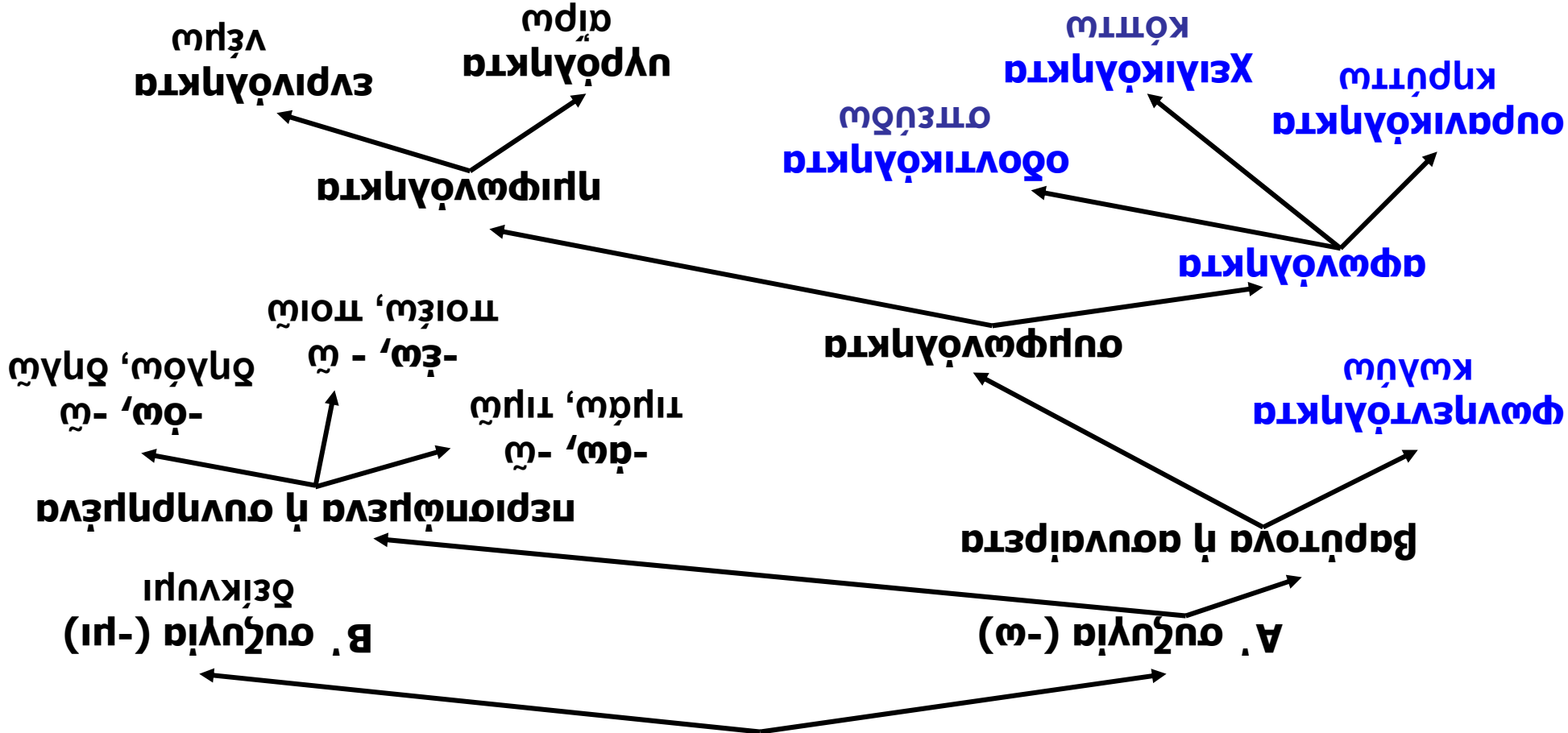
Ε. Οι αντωνυμίες*

* Στην Α' Γυμνασίου διδάσκονται όσα είναι σημειωμένα με μπλε χρώμα.

ΣΤ. Το ρήμα*

1. Οι συζυγίες

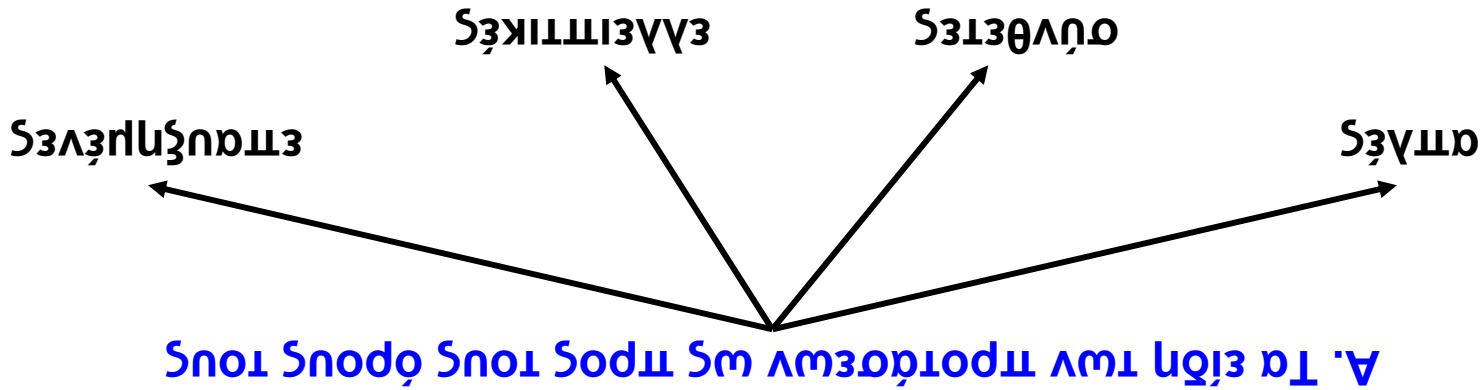
* Στην Α' Γυμνάσιου διδάσκονται όλα είναι σημειωμένα με μπλε χρώμα.

2. Η ομαλή αύξηση

συλλαβική	χρονική	
έ- λαμβάνω → έλάμβανον	α, ε → η	άρχω → ήρχον, έλπίζω → ήλπιζον
	αι, ει → η	αίρω → ήρον, είκάζω → ήκαζον
	ο → ω	όρίζω → ώριζον
	οι → ω	οΐκίζω → ώκιζον
	ϊ, υ̅ → ι, υ̅	ιδρύω → ίδρυον, ύβρίζω → ύβριζον
	αυ, ευ → ηυ	αύξω → ηύξον, εϋδω → ηϋδον

3. Ο ομαλός αναδιπλασιασμός

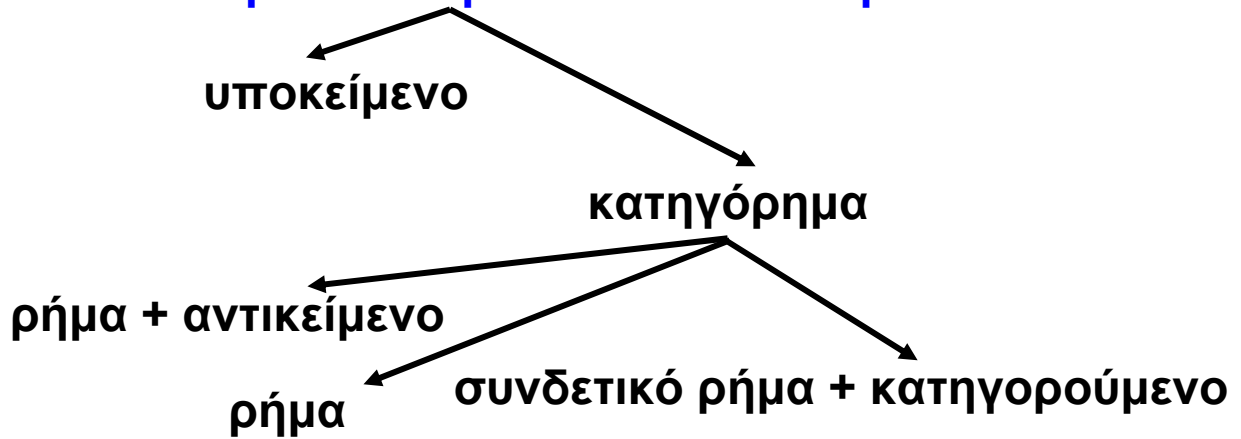
Το ρήμα αρχίζει από:		είδος αναδιπλασιασμού
A	1. απλό σύμφωνο (εκτός του ρ-)	επανάληψη του αρχικού συμφώνου + ε λύω → λέλυκα γράφω → γέγραφα
	2. δύο σύμφωνα, από τα οποία: { το πρώτο είναι άφωνο (κ, γ, χ, π, β, φ, τ, δ, θ) και το δεύτερο υγρό ή ένρινο (μ, ν, λ, ρ)	

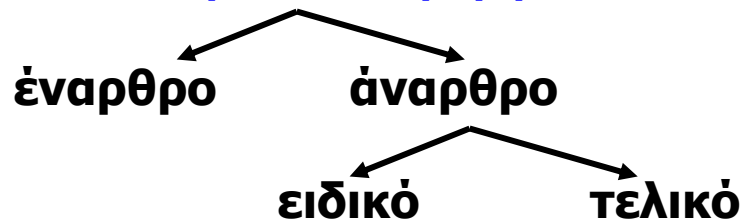
Ζήτηση

<p>είδος αναδιπλασιασμού</p>	<p>Το ρημα αρχίζει από:</p>	
<p>συλλαβική αύξηση ψηφίζω → ἐψηφίκα ῤάπτω → ἐῤάφα κτείνω → ἔκτονα στράτευω → ἐστράτευκα</p>	<p>1. διπλό σύμφωνο (ζ, ξ, ψ) 2. ρ- 3. δύο σύμφωνα, χωρίς να είναι το πρώτο ἄφωνο και το δεύτερο υγρό ή ἔνρινο 4. τρία σύμφωνα</p>	<p>B</p>
<p>Χρονική αύξηση ἐλπίζω ἤλπικα ἀθροίζω ἠθροίκα</p>	<p>φωνήεν ή δίφθογγο</p>	<p>Γ.</p>

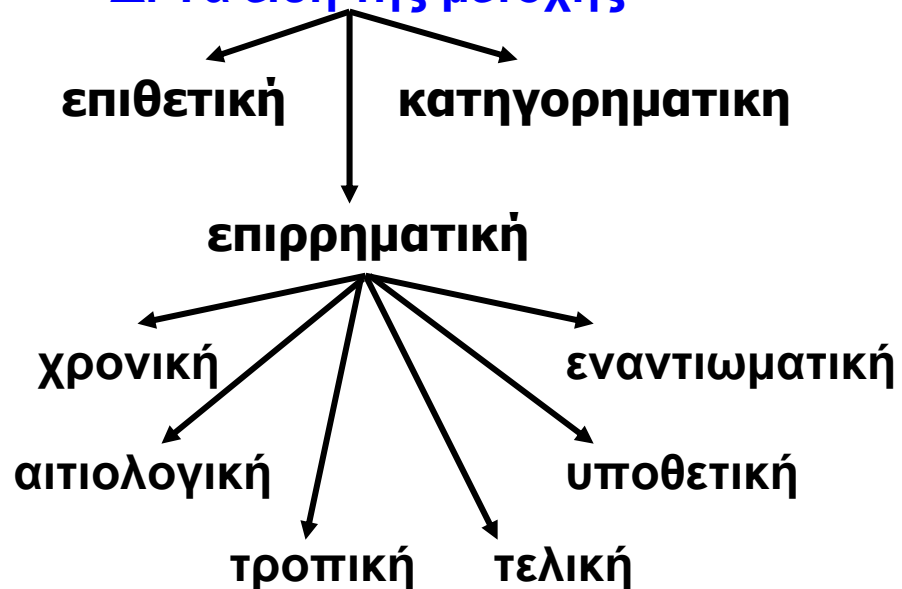
Β. Οι βασικοί όροι των απλών προτάσεων

Γ. Τα είδη του απαρεμφάτου

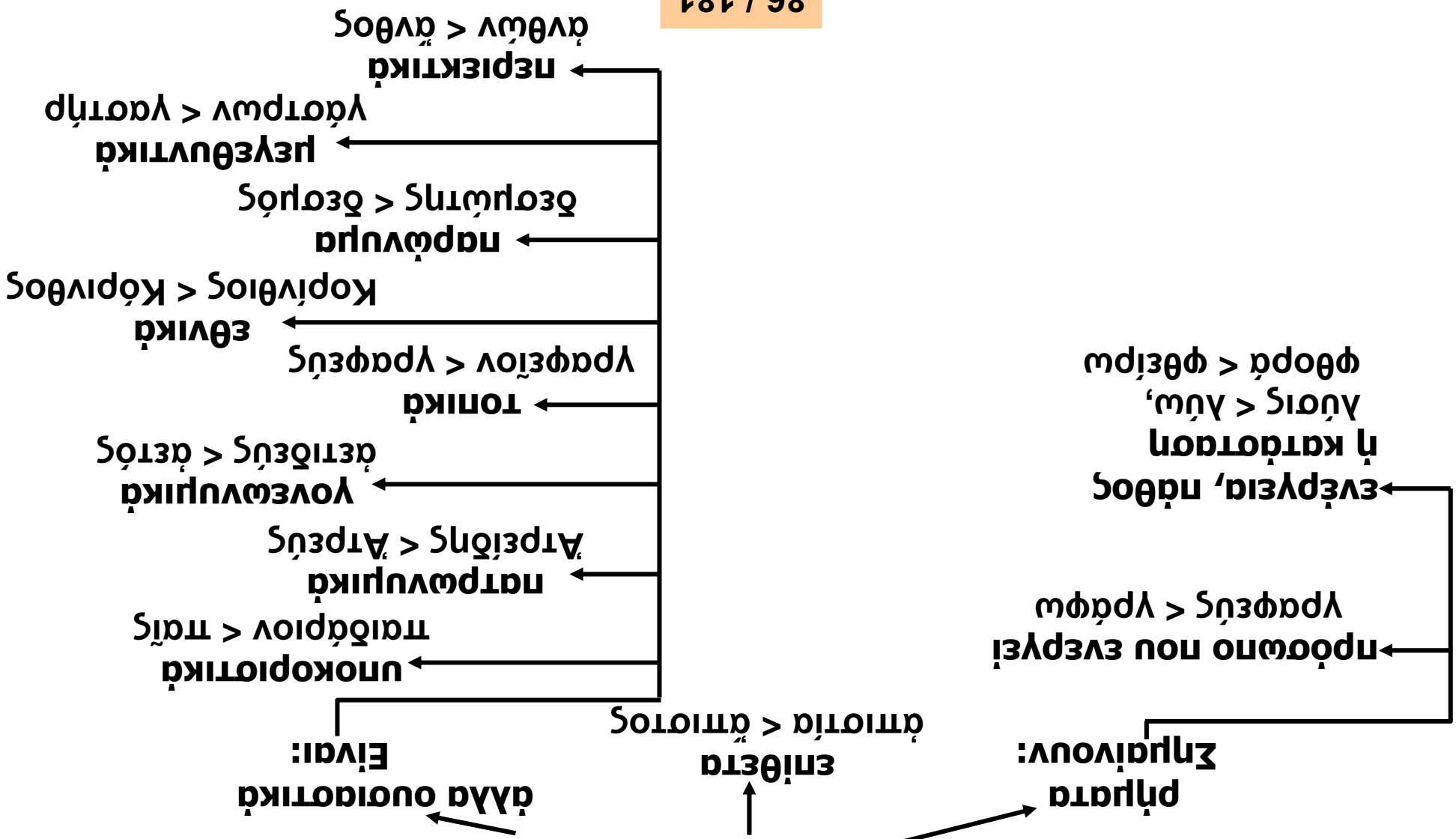

Δ. Τα είδη της μετοχής

Ετυμολογία Παραγωγή

A. Ουσιαστικά παράγωγα από:

B. Ρήματα παράγωγα από:

ουσιαστικά ή επίθετα
καθαίρω < καθαρός

επιρρήματα ή επιφωνήματα
διχάζω < δίχα

άλλα ρήματα

Είναι:

εφετικά
δρασείω < δράω, δρῶ

εναρκτικά
γηράσκω < γυράω, γυρώ

θαμιστικά ή επιτατικά
στενάζω < στένω

ωγ > Σοιδηγ

ιατλοπα οιοο σι οσ το ρ. σι
η επιτηδεότητα σε αυτο που δηλωνει
εκεινον που χει ικανότητα, κλση

ωπηγ > Σοσπηγ

απο το οιοο παραγονται
η παρακειμενου του ρ.
ο,τι και η μετοχη ενστωτα

απο ρηματα που δηλωνουν:
αλλα επιθετα παραγωγα

οιακτος > διοασκω

σε -τος και -της
κυριως ρηματικα επιθετα

ρηματα
ειναι:

επιρηματα
οτιοθιος > οτιοθεν

ουσιαστικα η επιθετα
ζημαινουσ:

Γ. Επιθετα παραγωγα απο:

Χρονο η μετρο
πηχαιος > Σοιπηχαι

πησημονη
σιωπηλος > Σοσηπιο

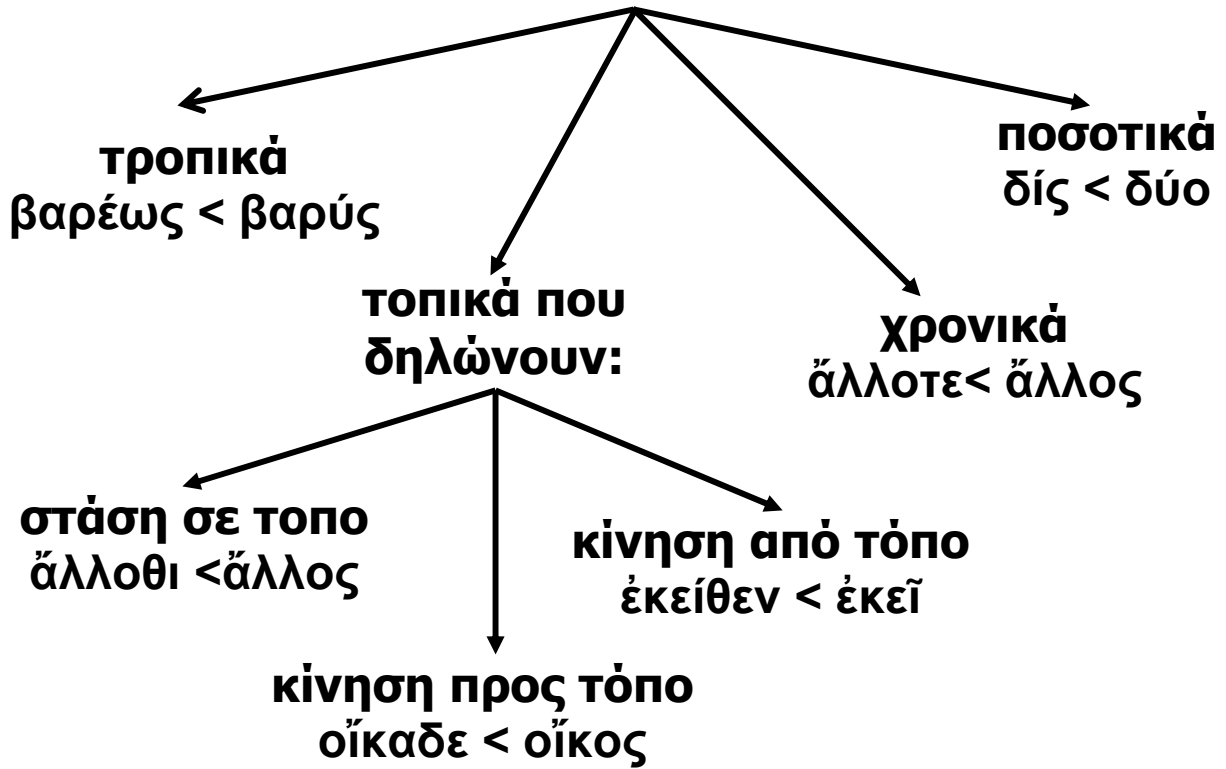
αυτον που ανηκει η ιεχο
σχηση με εκεινο που
δηλωνει η πρωτη ηχη

θαλασσιος > Σοιθαλασ

αρηφοσ > Σοαρηφοσ
ηχη η λη

τον καταλληλο για αυτο που
δηλωνει η πρωτη ηχη
Χρησιος > ΣοιΧρησιος

A. Παράγωγα επιρρήματα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΠΙΜΕΤΡΟ	5
I. Παράλληλα κείμενα	5
II. Το λεξιλόγιο των κειμένων.....	51
III. Αρχικοί χρόνοι ρημάτων.....	72
IV. Συγκεντωτικοί πίνακες φαινομένων (Γραμματική – Σύνταξη – Ετυμολογία)	74

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.